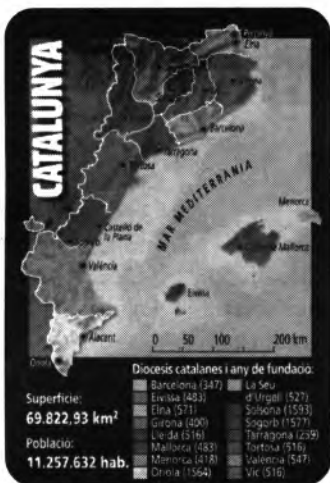

Dintre la història dels pobles i en la lluita per la seva existència, només sucumbeixen els que, per por al sacrifici o per ambició d'altres grans, perden la fidelitat a si mateixos. Que els que, com Catalunya, creuen que per cada poble no hi ha millor grandesa que la pròpia, ni temen la mateixa mort quan es tracta de servir-se fidels a la seva ànima, com aquesta ànima, també són immortals.

(Francesc Macià)

L'ESTEL

<http://teleline.terra.es/personal/focifum>
E MAIL focifum@teleline.es

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XIX. NÚMERO 440

1er D'AGOST DEL 2000

PREU: 250 PTS - 1,50 euros

CANYAMEL

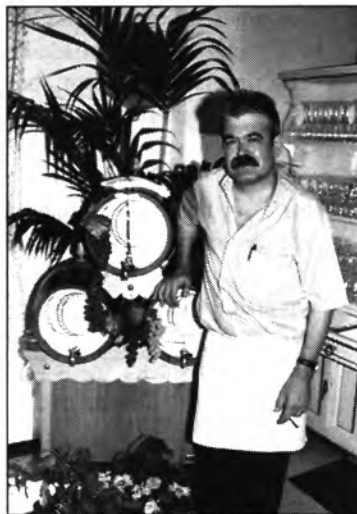
Fa 10 anys que en Llorenç Rosselló d'Alaró, en Carles Regàs de Barcelona i en Carles Pallars, també de Barcelona, regenten la Gelateria Mayurca a Canyamel. Ara, acaben d'obrir un restaurant selecte a la via del Forner, 23 del poble. Se menja per unes 5000 ptes a la carta. Tel. 600 322 505

Fa 12 anys que en Sebastià Genovard d'Artà regenta el Restaurant s'Estiu a Canyamel. Despatxa menús a 1000 ptes. En Sebastià té 7 cavalls de muntar amb els quals organitza excursions arreu de Mallorca. A la foto amb sa filla Maria Soledat. Tel. 971 841 352

Fa 5 anys que na Cristina Antich de Cala Rajada va obrir l'Apotecaria de Canyamel. El seu pare és l'apotecari de Cala Rajada i el seu avi ja era apotecari a la Ciutat de Mallorca. A la foto a la seva auxiliar Cristina Muñoz. Tel. 971 841 136

Fa 10 anys que en Paco Guerrero de Granada regenta el Restaurant don Paco a Canyamel. Despatxa menús a 1225 ptes. A la carta se menja per unes 1500. Tel. 971 841 201

En Climent Garau d'Artà és l'amo de l'Hostal Coves de tres estrelles al costat de les Coves d'Artà. Són 22 llits que costen a 9000 ptes persona i dia. Només tenen particulars i a l'estiu és difícil trobar-hi lloc. Va obrir aquest lloc com a fonda el seu padrí Climent Garau l'any 1915. A partir de 1951 se va obrir l'hostal. Tel. 971 841 500

Fa un any que na Maria Antònia Rodríguez i en José Martínez regenten el Bar Petit a Canyamel. Despatxen menús a 1000 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 1500. Tel. 971 841 212

CALA RATJADA

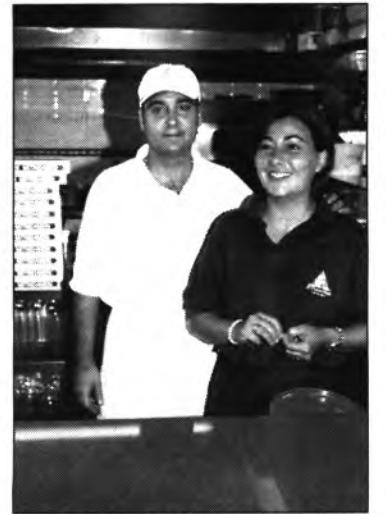
Fa mig any que en Miquel Schnöring de Wupertal ha obert la immobiliària Marivent a Cala Rajada. Te sucursal a Porto Colom. Tel. 971 819 119

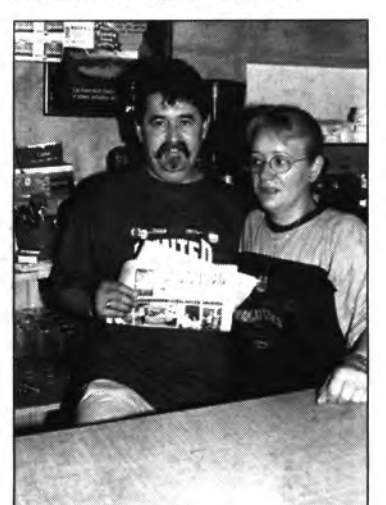
Fa 14 anys que n'Antoni Melis i n'Ànita Serapio regenten el Restaurant Tritó a Cala Rajada. També tenen els apartaments Tritó a 300 llits. A la foto amb na Menxu Torres, clienta de la casa. Tel. 971 565 368

Fa mig any que na Francesca Menga i la seva filla Maria Josep han obert la peixateria ca na Menga a Capdepera. La padrina Menga ja venia peix pels carrers de Capdepera a partir dels anys trenta del segle passat. Tel. 971 819 061

Fa 3 anys que n'Antònia Flequer va obrir la Pizzeria sa Plaça a la plaça d'Orient de Capdepera. Un lloc on se menja per un milenar de pessetes. A la foto amb el seu cuiner. Tel. 971 563 014

Fa 3 anys que na Maria Muñoz i en Kim Fornès regenten el Bar Granada a Capdepera. Tel. 636 680 768

Fa 3 anys que en Ramon Martínez d'Albacete regenta el Restaurant Lo Cuiner a Cala Rajada. En Ramon feu de cuiner d'hotel tota la seva vida laboral. A Formentera, a s'Arenal, a Can Picafort, a Cala Rajada. Ara fa feina pel seu compte. Despatxa menús a 850 ptes. El seu xot al forn és deliciós. A la foto amb sa filla Mèlani de 12 anys. Tel. 971 819 237

**Especial dedicat a
VORA DE MAR
ALS TERMES DE
CAPDEPERA, ARTÀ I
SANTA MARGALIDA**
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem cada
quinze dies

CALA RATJADA

Fa 11 anys que en Salvador Escrivà de la barriada del Carme a la Ciutat de València regenta el Superser Cala Rajada. Se va instal·lar a Mallorca arran de la riuada del pantà de Tous de l'any 1982. Amb aquest desastre va perdre 68 egües de ventre amb les seves cries, més de mil porcs i les instal·lacions on estaven. Aleshores subministrava 39 carnisseries de familiars seus a la Ribera Alta i a la Ribera Baixa. Tot se va perdre amb la riuada.

A Mallorca va tenir contactes amb el Grup Ifa, la qual companyia ocupa unes instal·lacions de carnisseries de la seva propietat a l'Avinguda Joan Carles I de Cala Rajada, amb el qual grup en Salvador te plet des de fa 5 anys. També te plet amb el batlle de Capdepera Joan Pasqual Amorós per unes obres il·legals que el Grup Ifa ha fet a les instal·lacions que tenien plegats. De tot això n'ha parlat la revista Faxdepera els darrers cinc anys. La justícia, però és lenta i en Salvador espera que la justícia faci la seva feina. Tel. 971 819 202

Na Mariane Zimmerman d'Stuttgart ha venut la seva llibreria i ara regenta la botiga de Bisuteria Illa del Tresor a Cala Rajada. Tel. 971 563 902

Fa 13 anys que en Joan Vicenç d'Artà regenta l'Administració de Loteries número u de Capdepera a Cala Rajada. Tel. 971 563 334

Fa 3 anys que na Cristiana Hoffmann de Berlín regenta el Restaurant Noah's al Moll de Cala Rajada. Se menja a la carta per un milenar de pessetes. Tel. 971 818 125

Fa 3 mesos que en Cary Bärbeek d'Hamburg regenta la botiga d'antiquitats Medusa a Cala Rajada. Tel. 971 564 352

Fa un any que en Xavier Conde regenta la Carnisseria - Xarcuteria Xavi a Cala Rajada. Tel. 971 588 105

Fa 3 anys que en Bodo Froböse d'Hamburg i n'Ulla Nielsen de l'illa Sylt al nord d'Hamburg viuen a la Casa Loreto a la barriada del Moll de Cala Rajada. Casa senyorial amb jardí, convertida en galeria d'art i bodega on se despaxen les begudes i les tapes que cuina n'Ulla i se venen els quadres que pinta en Bodo. Val la pena visitar-los. Tel. 971 565 929

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE
SANT JOAN

* Hem llegit en es diari que el Vaticà ha decidit no donar a comunió als divorciats que se tornin a casar. I bé, això no és cap desgràcia ni cap discriminació tampoc. La gran majoria de cristians d'aquest país, no anam a missa més que quan hi ha un acte social: casament o funeral, i a combregar... n'hi ha que no fan més que la primera comunió i no se senten gens desgraciats. Lo mal seria si tornassim a temps passat en que el Vaticà i els reis catòlics tenien grans càstigs, i fins i tot la foguera, pels qui no eren dels seus.

* Després d'uns anys de no anar per Cala Rajada, Canyamel sa Font de sa Cala i Cala Mesquita hi hem tornat. A Cala Rajada hem fet molts de nous subscriptors com se pot comprovar en les entrevistes d'aquest mateix número -abans de l'entrevista feim la subscripció- però sabeu qui és el que s'apunta a la revista dels nacionalistes? Idò els alemanys, la majoria dels quals parlen i escriuen català molt millor que els forasters, que els francesos o que els xinesos. A propòsit, ja fa temps que no visitam els restaurants xinesos. Els xinesos és la gent més tancada dins ells mateixos de la nostra comunitat. Demaneu-los menjar i beure i vos ne donaran. Però no els demaneu res més. A Cala Mesquita -el nostre corrector no admet Mesquida i per això no ho posam- la cosa ha canviat per bé. Fa 3 anys, quan hi vaig anar, els turistes anaven tots borratxos i els bars del poble estaven a punt de tancar perquè ningú hi anava a beure. I no és cap misteri. El monopoli hotelier del lloc donava barra lliure, és a dir, que els turistes podien beure tot allò que volien sense pagar i allò feia llàstima. La gent se passeja-

va com a zombis pel poble, llogava un cotxe per anar a veure algun indret de l'illa i es fotia contra la paret, un desastre. Ara ho ha comprat tot una cadena de murers, de gent de Muro, vaja, han construït un hotel de tres estrelles o quatre i el lloc s'ha civilitzat. L'Ajuntament de Capdepera hi ha contribuït fen millores als carrers del poble. Anau-hi a Cala Mesquita. La platja està molt bé i els restaurants també. Ω

* A l'STEI estan fent un dossier dels centres d'ensenyament que declaren **Joaquín Rabasco** persona non grata. Dia a dia van arribant noves comunicacions de centres diversos. Avui, dimecres 5 de juliol, els centres que aquests darrers quinze dies han declarat Rabasco non grat (i que s'afegeixen doncs a l'IES Aurora Picornell), i ho han fet saber a l'STEI, són els següents:

IES Santanyí

Col·legi públic Mestre Colom, Bunyola

Col·legi públic Antoni Maura, Manacor

Col·legi públic S'Algar, S'Arenal

Col·legi públic Sa Quintana, Sineu

Col·legi públic Badies, Lluçmajor

Col·legi públic Anselm Turmeda, Palma

Escola pública Gabriel Palmer, Estellencs

Escola d'educació infantil Sant Domingo, Es Llombards

Col·legi públic Punta de n'Amer, Sant Llorenç des Cardassar

Col·legi públic Duran Estrany, Llubí

CEIP Rei Jaume III

Pot ser que n'hi hagi més; la informació va arribant cada dia a STEI, i de moment no l'han feta pública. Sigui com sigui, això és un èxit, perquè la proposta de resolució per declarar **Rabasco** non grat es va fer arribar als centres el 25 de juny, cinc dies abans de l'acabament del curs. Com que el tema no caduca, valdrà la pena reprendre'l al mes de setembre. Ω

Entorn del cinema político-social italià

Em les dècades dels 60 i 70, el cinema polític-social italià, relacionat en els aspectes estilístics i narratius -més que no pas ideològics- amb el neorealisme (especialment en les cròniques rossellinianes) excel·lí en la producció d'alguns títols que denunciaven l'alienació dels camperols i de la classe obrera. Com a rerafons dels conflictes socials es reflectia la ruptura entre la ciutat i el camp, així com la divisió profunda entre el Nord industrial i del Sud agrícola i deprimat. El *Risorgimento* o procés d'unificació italiana, havia accentuat encara més la distància entre ambdós mons (fins i tot incrementà la repressió contra els intents dels camperols d'accedir la propietat de la terra). La caiguda de l'autoritat feixista i, poc després, de la monarquia Savoia, substituïda per la nova República governada per la democràcia Cristiana contemporitzadora i, àdhuc, repressiva (principalment dels partisans comunistes) no varià substancialment l'estat de la qüestió -fora la mateixa ensenyança d'*Il Gattopardo* lampedusà, el "canviar-ho tot perquè tot continuï igual". En la cinta èpica de

Bernardo Bertolucci, *Novecento*, és reflecteix admirablement aquest polèmic debat contemporani transalpí.

En aquesta línia de films que recullen preocupacions polític-socials, a més de l'obra ja citada, cal esmentar títols com *Primo della Rivoluzione* i *Il conformista*, del mateix Bertolucci, *Sacco e Vanzetti*, de Giuliano Montaldo, *La Classe operaia va in paradiso*, d'Elio Petri, *Marsia trionfale*, de Marco Bellocchio, encara, *Salò o le 120 giornate di Sodoma*, de Pier Paolo Pasolini, testament cinematogràfic i polític del controvertit cineasta i escriptor friülès. Aquest últim, juntament amb Bertolucci i Bellocchio, forma la terna de realitzadors italians que iniciaren la integració de l'esperit iconoclasta de la *nouvelle vague* en la tradició neorealista.

Però potser Francesco Rossi en sigui l'autor més significatiu, les inquietuds humanes i socials del qual l'han portat a evocar alguns dels temes més conflictius del *Novecento* italià. Estilísticament molt proper al neorealisme, ens ha deixat una sèrie de films magnífics que cerquen l'adhesió de l'espec-

tador a través d'unes formes expressives directes, pròximes a l'aparença documental. Cintes com *Salvatore Giuliano*, *Le mani sulla città*, *Il momento della verità*, *el caso Mattei*, *Lucky Luciano*, *Cadaveri eccellenti* i, sobretot, *Cristo si è fermato a Eboli*, valen la trajectòria d'un cineasta compromès amb el seu temps. En aquesta darrera, basada en l'experiència de l'escriptor Carlo Levi, deportat pel feixisme a l'oblidada regió de Lucània, l'intel·lectual piemontès, interpretat per un esplèndid Gian Maria Volonté, hi vessa aquesta interessantíssima reflexió: *Per els camperols, l'Estat queda més lluny que el cel, i és més malvat, perquè sempre és a l'altra banda. L'Estat és una de les formes del destí, com el vent que crema les collites i la febre que fa malbé la sang*. Fet i fet, heus ací reflectida un problemàtica comuna i essencial que rau d'insatisfacció que sent la gent senzill respecte a l'Estat, el qual consideren com quelcom aliè, com una obstrucció o càrrega per el desenvolupament del seu poble o nació. Ω

Andreu Salom i Mir

El camí cap a l'aniquilament de la nostra llengua

PERE FELIP I BUADES

El passat dia 10 de juliol, va tenir lloc un concentració de diputats nacionalistes espanyols del PP al Monestir de san Millan de la Cogolla, on aprovaren un manifest a favor de la Història i la llengua espanyola (la castellana).

És de il·lusos voler ignorar que aquest acte és un més dels molts que realitza el PP, per tal d'aniquilar, si poden, l'ús social i polític de les llengües espanyoles que ells desconeixen, menyspreen i ataquen, El basc, el català i el gallec...

Totes aquestes llengües, espanyoles, si entenem com Espanya una unitat geogràfica on hi ha un territori que se diu Galícia, un altra Catalunya i un altre Euskadi amb llengua pròpia a l'igual que té llengua pròpia Castella. A partir d'aquí, voler imposar per la força que el castellà és idioma obligatori per a tots, llevat dels portuguesos que s'escaparen del seu domini, és com a mínim una manca de respecte i un grossa intolerància només assumible per feixistes, totalitaris i dementes del tipus hitleria i pinochetista i (alerta amb n'Aznar!). Perquè a la vegada que volen imposar la seva llengua, volen esvair les altres. Aquelles que ells no parlen, ni llegeixen ni escriuen. Aquelles que odien i potser odien a aquells qui les utilitzam. O sia, a aquells que

nascuts a l'Espanya geogràfica com ells, els incomoden, els causen temor, el temor de no poder dominar-los, manipular-los i xuclar-los. Al cap i a la fi, els castellans volen seguir sent els amos, els dominadors i és clar que la barrera de la llengua és determinant per aconseguir-ho.

Però, alerta, només ho és fins que un poble dominat se rebel·la, s'aixeca i lluita per la seva llibertat, la seva independència, fart de suportar aquesta genteta l'ambició dels quals no té límit. (Alerta amb n'Aznar!).

Tanmateix no sols n'Aznar i el seu PP són els únics que van contra la nostra llengua i cultura. Hi ha molts de partits polítics formats per gent d'aquí. Son els renegats, els goneles, els blavers, els espanyolistes com el Centre Cultural mallorquí, la Plataforma Cívica en defensa de les Llengües Balears, Unió del Poble Balear. Partits que bravegen de mallorquinisme mentre que envesteixen contra tot allò que sia la nostra llengua i la nostra cultura. D'aquesta llengua que mai parlen ni llegeixen.

Llavors hi ha aquells partits que s'han llevat la careta i se presenten de manera clara com a activistes en contra de la llengua catalana. Ells sense contemplacions, potser la majoria absoluta del PP els ha fet tornar valents, fan la guerra a tot allò que

faci olor a mallorquí. Ells estan aquí, viuen aquí. Ells són en Joaquín Rabasco i el seu partit ASI. Ells són la Asociación para la defensa del Castellano. Ells són las Casas Regionales —unes més bel·ligerants que les altres—. Ells són els coros rocieros, Ells són els dirigents del PSOE (Alerta amb n'Aznar!). Ells són els poders fàctics, econòmics, policials, militars... tots ells espanyols! No en mancarien d'altra! Estan per tot arreu i són superactius en el combat d'aniquilar la nostra llengua i la nostra cultura.

Davant d'això em faig unes preguntes: Existeix la meua gent? Existeix el meu poble? Existeixen partits nacionalistes a la meua terra?. Si la resposta a és afirmativa..., i doncs la meua gent deu estar dormida, el meu poble no sap de la seva existència, i, de veritat els partits nacionalistes son tals?

Tenc l'esperança que prest me n'adoni que sí, que existeix la meua gent, el meu poble existeix i que hi ha partits nacionalistes. I que sia amb fets, amb coses aconseguides i no en paraules buides i no en demagògies de polítics poca vergonyes o per ciutadans cagats de por incapaces de defensar la seva dignitat, el seu honor i el seu patrimoni cultural i lingüístic. Ω

Franquisme amb vots

JOAN CABOT CALÇAIEU

Arzallus -com quasi sempre- tenia raó: el Pepé és franquisme amb vots. El tarannà dialogant i transigent que exhibí quan governava sense majoria absoluta era comèdia. És ara que s'esplaien i ja no es volen amagar de ser qui són. L'autoritarisme, el neoliberalisme i l'espanyolisme restaven tan premuts que ara els vessa de per tot, a raja-doll; les senyes d'identitat del Partit Popular s'han destapat amb tanta virulència que no semblen adonar-se que abandonen l'estil que els dugué a la victòria electoral.

Retornen les idees, les intencions i les obsessions del franquisme -això sí, amb una terminologia renovada. Per expressar com és de guapo el decret de liberalització dels horaris comercials, el comparen amb el pla d'estabilització del 1959. Sense comentaris. I si abans perseguïen els bascos perquè no comulgaven amb la *democracia orgánica* de Franco, ara ho fan perquè no estan d'acord amb la Constitució; la intenció i el resultat, emperò, són els mateixos. Si en aquell temps ens havíem d'agenollar davant la *lengua del imperio*, ara ho hem de fer davant la *lengua común*: la mateixa

submissió, la mateixa imposició, però ara amb un nom políticament correcte; i el castís "*¡en cristiano, coño!*" s'ha transvestit en una consigna manco estrident, però igualment impositiva: *¡en bilingüe!*

El Pepé s'ha oblidat que l'estat de les autonomies existeix, i li ha entrat una febre uniformitzadora desconeguda des del franquisme: història única des de l'òptica castellana, unitat de mercat (*¿en lo universal?*), invasió de competències autonòmiques, marc únic espanyol de relacions laborals, decret d'humanitats castellanitzador, criminalització dels nacionalismes dits perifèrics, control quasi absolut dels mitjans de comunicació, centralització d'infraestructures (AVE i aeroports) a Madrid, finançament dels grups anticatalanistes, fustigament de les universitats catalanes, tisorades, impugnacions i travetes contra la normalització del gallec, l'euskerà i el català, etc.

La música d'aquesta partitura és la d'antany, és l'*Espanya Una, Grande y Libre* que es desacomplexa i ens cau damunt sense el maquillatge a què ens tenia acostumats; són les botes

militars, la retòrica patriòtica, els Principios Fundamentales del Movimiento empeltats a la seva Constitució, que s'abraonen contra nosaltres; i ara ja no som ciutadans o contribuents, ara som *enemigos de la Patria* i no hi ha diàleg possible amb nosaltres. És la veu de Manuel Fraga Iribarne, demòcrata de tota la vida i ministre d'Informació i Turisme els anys seixanta, que el 1968 deia, en una entrevista amb Joan B. Cendrós: "*¡Hay que decir español y no castellano! El español es la lengua de todos. Se ha transformado ya en la lengua de España. (...) Haré todo lo posible para evitar que se destruya la unidad nacional. (...) Porque Cataluña fue ocupada por Felipe IV, fue ocupada por Felipe V, que la venció, fue bombardeada por el general Espartero, que era un general revolucionario, y la ocupamos en 1939 y estamos dispuestos a ocuparla tantas veces como sea necesario y para ello estoy dispuesto a coger el fusil de nuevo. Por consiguiente, ya saben ustedes a qué atenerse, y aquí tengo el mosquetón para volverlo a utilizar*".

Diuen que la història es repeteix. És cert; passa només que avui el mosquetón de Fraga s'ha sofisticat, adopta una forma tecnològicament més complexa i apareix sota denominacions diverses, com ara *El Mundo*, *ABC*, *El País*, *La Razón*, *Antena 3*, *Canal 5*, *COPE* i un llarg etcètera. Ω

CALA RATJADA

Fa 15 anys que en Lance Minnick dels Estats Units —a Mallorca des del 1967— en Helmut Buschner de Romania i na Daniela Morgenstern d'Alemanya, tots tres totalment integrats escrivint i parlant català, regenten la Immobiliària Bellamar al carrer de Cala Agulla de Cala Rajada. Tel. 971 818 813

Fa 3 anys que na Rebeca Martínez i na Sandra Sánchez regenten la botiga de moda Connexion a Cala Rajada. Ho venen tot a meitat de preu. Tel. 971 565 116

Fa 6 anys que en Pep Morales, juntament amb na Charlota Groyvi, regenta el Bar Juva a Cala Rajada. Aquest lloc era el cine del poble. A la foto amb sa germana Francesca. Tel. 971 563 411

Fa 9 mesos que na Cati Llabata, filla d'en Pere de son Jaumell, regenta la Perruqueria Unisex Kuky a la Plaça des Castellet de Cala Rajada. Tel. 971 564 556

Fa 40 anys que en Tino Adrover va obrir la Perruqueria Unixex Can Tino a Cala Rajada. Un lloc molt ben decorat i amable. A la foto amb el seu soci Ferran Moia. Tel. 971 563 878

Fa 7 anys que en Joan Ferrato regenta el Taller i Botiga de Joieria Adrover a Cala Rajada. Son pare Joan Ferrato —ja traspasat— va obrir aquesta botiga l'any 1969. Tel. 971 563 847

En Joan Ramon i na Pepa Pérez, tots dos de Puigcerdà acaben d'inaugurar el Restaurant es Llaüt al Moll de Cala Rajada. Peix fresc i carn del país. Se menja per una mitjana de mil duros. Tel. 971 563 561

Fa 38 anys que en Walter Bloch, nascut fa 64 anys a Cala Rajada de pares suïssos regenta el Bar Bloch a seu poble. Són pare, Walter Bloch va obrir aquest lloc el 15 de maig de 1933 com a bar, forn i botiga. L'especialitat de la casa són les herbes Pep Setra. En Pep Setra, que venia llaminadures als al·lots del poble, li ensenyà la manera de fer aquestes herbes. Com a tarja de visita, en Walter dona un preservatiu als seus parroquians. Tel. 971 563 448

C A L A R A T J A D A

Fa un any que na Sonnia Olmos ha obert el Gabinet de Salut Nuredunna a Cala Rajada. Na Sonnia és fisioterapeuta i ho cura quasi tot. Tel. 91 566 061

Fa 4 mesos que n'Oliver Lengenbert i en Daniel Pfeiffer regenten el Cibercafé a Cala Agulla. Cada quinze minuts, 250 ptes. per navegar per internet o enviar i rebre correus electrònics. Tel. 971 566 275

Fa 3 mesos que en Vicenç Rabassa d'Andratx regenta al Bar Cappuccino a Cala Agulla. Cuina mallorquina i italiana. Despatxa menús a 975 ptes. A la carta per una mitjana de 2000 ptes. Tel. 971 564 482

Una font d'aigua fresca

Cada dia més excursionistes es planyen de la desaparició de fonts naturals on reomplir les cantimplors. La veritat és que la queixa no és endebades. Poques fonts naturals ragen tot l'any i aconsegueixen mantenir-se en bones condicions sanitàries. Moltes viles i masies eren conegudes per les seves fonts d'aigua fresca. La major part s'han perdut o s'han assecat.

El medi natural te un aprofitament exhaustiu de tots els seus elements. L'aigua és dels més manipulats. Des del seu origen es canalitza el seu curs, fins a fer pràcticament impossible el seu moviment atzarós fins arribar al mar. El cicle hidrològic està mediatitzat per l'activitat humana en un percentatge molt alt.

Les fonts són escasses. A peu d'algunes carreteres els automobilistes s'aturen i omplen les seves garrafes sota un gros rètol que adverteix de la inidoneïtat sanitària de l'aigua: 'aigua no potable'. És una situació cada vegada menys freqüent. S'ha despertat darrerament un fonamentat pessimisme sobre la pressió que estem exercint damunt els ecosistemes naturals. Sense fonts, els rierols baixen amb un pobre cabal. Les

torreteres queden com munt de rocs. Les rieres moren sense quasi cap aportació. Però els rius sobten pel seu nou cabal. Les ciutats aboquen milers de litres depurats tot d'una. La canalització en origen salta molts passos previs. I l'aigua circula per llargues xarxes de canonades, sense ésser vista ni sentida.

La muntanya sense fonts va morint. Esdevé insuportable. Ni les persones més ben proveïdes de cantimplors poden resistir una mínima travessa. Els nuclis aïllats pateixen d'un abastiment irregular. A les poques masies habitades els calen profunds pous d'extracció del líquid vital. Per alguns és un símptoma més de desertització.

Una cadena de despropòsits va convertint, el conjunt del territori mediterrani dels Països Catalans, cada dia més intransitable, des d'una escala humana, es dir, anant a peu. Pels caminaires, la terra és molt eixuta quan comencen a pujar les temperatures. Pels homes i dones del camp el motiu per abandonar-la. Cada cop més per no tornar-hi. Sense aigua no hi ha vida. I sense vida, el inici de la desertització.

Les dimensions del sistema de

vida industrial passen per la utilització i la dependència de les diverses tecnologies imperants. La perspectiva humana de les distàncies, el nodriment i les condicions ambientals queden constantment desplaçades per els nous recursos disponibles. Són recursos complexos i costosos. Alguns d'ells seran difícils d'obtenir algun dia. Llavors, el referent estrictament humà del que es pot caminar, del que cal per menjar o de l'aigua fresca per continuar la ruta suposarà una nova descoberta.

La pèrdua de l'escala humana no sols pot preocupar als arquitectes, en el disseny de les grans dimensions urbanes. També al comú dels ciutadans, en la tragèdia d'una averia de cotxe dins un nus d'autopistes, de les llargues esperes en els aeroports internacionals, o en el desesper per una subtil falla elèctrica romanent a casa. Tot plegat, a la fi, un considerable garbuix que cada minut que passa és menys creïble. Temps al temps. Ω

Llorenç Prats-Sagarra
és editor-adjunt de 'Catalunya
Campus'
lloprats@teleline.es

Decret d'humanitats i ensenyament no autocentrat

BERNAT JOAN I MARI. PRES.

D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITÀUS

Durant l'estiu es couen les coses més interessants a Educació, probablement perquè els mestres estan de vacances, els estudiants també, i els pares —estiguin no de vacances— no tenen gaire disposició a ocupar-se de qüestions relacionades amb aquest àmbit. Per això, quan es fa un estudi important, quan es prepara un decret decisiu, o quan es fica cullerada en qualsevol tema espinós, sol ser precisament entre mitjan juliol i mitjan agost. Una època magnífica per decidir sobre Educació i assegurar-se que tothom que hi té alguna relació quedarà completament fora de joc.

Enguany, com ha ocorregut ja en anys anteriors, tomam a tenir dalt els nostres caps l'espasa de Damocles del Decret d'Humanitats que tard o d'hora el govern del PP carregará dalt el (seu) sistema educatiu (o el que sigui). A principi d'aquest estiu han comptat amb una "avanzadilla"—una de tantes!— que es diu "Real Academia de la Historia". Tan monàrquica institució ha fet constar que l'assignatura d'Història no s'ensenya gaire bé en unes determinades comunitats autònomes (a destacar, les "ikastolak" basques, que sembla que ensenyen, segons els monàrquics hispans més rancis, una història "esbiaixada", plena de falsedats i absolutament dirigista). No apareix prou vegades el mot "Espanya" als llibres de text, es deixa entreveure que en algunes coses l'Estat espanyol ha actuat d'una manera parcial (a favor seu, és clar), i en algunes ocasions podria semblar que s'ha contrariat la voluntat col·lectiva d'uns determinats col·lectius sospitosos (bascos, catalans...).

A fi de comptes, el problema sempre és el mateix: la manca d'un ensenyament autocentrat, o, per dir-ho d'una manera més planera, la incapacitat d'Euskadi o dels Països Catalans de poder construir un sistema educatiu propi, que estigui d'acord amb les necessitats i amb la voluntat de les respectives societats. El fet de no poder

bastir, a les Illes, un Model Educatiu Propi, sense interferències estatals, ens deixa permanentment a mercè de la propaganda nacional-espanyolista amb la que ens han estat bombardejant durant aquests darrers tres segles.

Com deia un rimador seu, "en este mundo traidor/nada es verdad ni es mentira; todo es según el color/ del cristal con que se mira". Idò això: el que per a un membre de la "Real Academia de la Historia" serà una interpretació parcial de què és el País Basc per a un historiador euskaldun constituirà una evidència de primer ordre; i a la inversa: la interpretació històrica que faci, per exemple, de la Guerra de Successió un membre mitjà de la monàrquica academia madrilenya constituirà una manipulació de cap a peu per a un membre de la secció d'humanitats de l'Institut d'Estudis Catalans.

La qüestió, en definitiva, és qui té la paella pel mànec (legítimament o no). Actualment, l'Estat espanyol té potestat per promoure un decret d'Humanitats que servirà no per formar millor en Història els estudiants, sinó per oferir una versió en la qual "Espanya" hi sigui molt present i "Catalunya" o "Euskadi" hi apareguin com unes meres entelèquies.

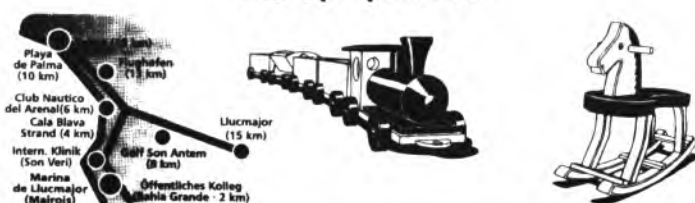
La defensa del nostre ensenyament davant aquestes amenaces no és gastar-se diners —com fa la Generalitat de Catalunya— produint material per intentar fer-nos entendre als espanyols, o de procurar caure'ls simpàtics, sinó construir els mecanismes de poder necessaris perquè la planificació educativa de Catalunya es faci a Catalunya; la del País Valencià sigui responsabilitat exclusiva de la Generalitat Valenciana i la de les illes Balears i Pitiüses depengui en exclusiva del nostre govern autònom (a mitges). I no n'hi ha més de cuites. Tota discussió que no apunti en aquesta direcció és absolutament banal, improductiva, innecessària i fins i tot absurda. Ω

**Baloo
Kidz
Mallorca**

Moda i complements infantils
en el nou Centre Comercial 1ª planta
MAJORIS DÈCIMA

Tel. 971 786 082

Llibres de tots
els Països
Catalans.

Llibres infantils
i juguetes.

Llibres de text.

Discos i
cassettes.

Vídeos en
català.

Servei de
llibres
estrangers.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel./Fax: 971 713 821
07002 Ciutat de Mallorca

L'ESTEL

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

S A C A P O L A D O R A

Profetes

Després de tenir "congelat" un bon grapat de dies l'article d'en Jaume Sastre contra en Jaume Santandreu, finalment el *Diari de Balears* optà, amb bon sentit periodístic comercial, per obrir la polèmica (en Jaume Sastre sol despertar reaccions de tot tipus, però rarament indiferència).

L'articulista Jaume Sastre fou altament eficaç en els atacs al *puput de cresta molla*, n'Antonio Alemany, perquè aquest va cometre l'error d'entrar en un estira i arronsa verbal on sol acabar guanyant qui crida més fort, una actitud que no se sol acceptar en els àmbits periodístics que es preocupen més pel mercat que per la ideologia, per la qual cosa el senyor Alemany caigué en desgràcia...

D'aquella experiència aliena n'haurien pogut aprendre tots aquells (López Crespi, Joan Pla, Jaume Santandreu...) que han entrat en el joc perseguit pel senyor Jaume Sastre: crear polèmica per obtenir recursos argumentals per seguir escrivint, ja que és sobradament coneguda la seva limitada capacitat creativa si no disposa d'alimentació externa. I amb aquesta petita nota ja li estam donat matèria per a una resposta atacant la nostra incapacitat.

Espanya 1 -
France 2

Els separatistes catalans estàvem dividits: els del sud, sota sobirania espanyola, a favor de França, els del nord, sota sobirania francesa, a favor d'Espanya; això malgrat la dita *Ni Espanya ni França, Països Catalans!*

Gràcies Saint Zidane! Gràcies Saint Djorkaeff! Gràcies San Raül! Vamos, vamos, que nos vamos! No hi ha hagut Milagro, sinó noche de Brujas. Lafuria espanyola ens ha entusiasmat.

Al-leluia! Ja no en podem dur més d'espanyolisme barater del que gasten els mitjans de comunicació espanyols o enforasterats.

Joan Buades: de
Déu a Dimoni

Sembla mentida com poden arribar a canviar les coses en poc temps i com una persona que era gairebé venerada com un santó per molts que veien en ell una mena de messià que havia de regenerar la vida política, ara en malparlen a tort i a dret com si de la nit al dia Joan Buades ja no fos Joan Buades.

Esperem que aquestes persones i moltes d'altres en casos semblants aprenguin que no tot és blanc o negre a la força, sinó que sobretot predomina una ampla gamma de grisos i que no convé enaltir excessivament ningú si després no ens volem desdir de la veneració a l'ídol (caigut) i quedar-nos sense referent, perquè en Joan Buades abans no era tan bo ni

ara tampoc no és tan dolent, sinó que era com és i és com era, senzillament.

Xerrades a la
fresca: el Govern

Xerrant amb aquest i amb aquell, amb polítics que manen molt, tècnics de qualque conselleria, taxistes i cambriers, etc, etc, ens anam fent una idea de com s'estan consolidant les regles de joc entre els reietons de cada taifa (volem dir "Conselleria") i el gran Soldà (volem dir n'Antich-PSOE).

Hem sentit dir que en Grosske ho està fent molt bé, per la qual cosa és el polític més ben valorat a pesar de tenir una Conselleria poc vistosa. També ens consta que el PSOE el voldria fitxar, amb l'argument que I/EU no treurà representació a les properes eleccions autonòmiques i si té ganes de comandar no li quedarà més remei que col·laborar amb els jacobinistes.

Govern de les Illes Balears i Pitiuses

De na Munar comença a córrer la brama que la premsa li dona un tractament injust, per excessivament favorable: li riuen totes les gràcies i li tapen les misèries. Un reconegut psicòleg comentava que això és atribuïble al fet que és una dona encara ben plantosa i que molts han estat seduïts per l'èrotica del sexe i del poder.

Des del PSOE es vigilen atentament els moviments del PSM i de Els Verds, ambdós partits considerats de poca confiança i dels quals n'esperen les primeres infidelitats al President abans de les properes eleccions. No perden ocasió de recordar que en Morro no és de fiar perquè "mai no mira als ulls" i de na Rosselló (a en Buades li poden preparar el cessament com a membre de la Mesa del Parlament si no fa bondat) contenen que ha canviat radicalment després de les primeres enganxades amb n'Antich i per les contínues filtracions a la premsa (atribuïdes a Els Verds) de temes tractats en comissió de govern (fins i tot sembla que s'havien dissenyat "trampes" per identificar els bocamolls).

Però l'estrella són, sens dubte, Els Verds, que tenen tants o més càrrecs que socis (comprovau-ho a la fotografia de la seva assemblea de la primera setmana de juliol). Na Margalida Rosselló deu ésser, sens dubte, la Consellera més mal vista pels seus companys de Govern, ja que no n'hi ha cap que confii en la seva capacitat política i de gestió i pràcticament tothom xerra de la seva preocupació per la imatge pública, la denominada *estètica verda* de l'escola Buades: no la fotografiaran amb una ampolla d'aigua de plàstic, però se'n beu l'aigua si la hi serveixen; va amb bicicleta per Palma, però darrera la bicicleta hi va el cotxe oficial amb la cartera que conté els documents oficials de la Consellera; a les comissions de govern fa propostes que desconcerten els més curats d'espants; s'apunten els mèrits de l'ecotaxa, quan la redacció de la llei corresponent l'estan fent essencialment les conselleries de Turisme i d'Hisenda; això sí, tothom reconeix que a les rodes de

CALA MESQUIDA

Fa 25 anys que na Francesca Caldentey de can Cortana a Manacor regenta el Restaurant Mediterrani a Cala Mesquida. Despatxa menús a 900 ptes., a la carta se menja per una mitjana de 3000 ptes. Tel. 971 563 937

Fa 2 mesos que na Maciana Massanet de santa Margalida regenta el Bar Mallorca a Cala Mesquida. A la foto amb sa neta Michel. Tel. 666 017 328

SA FONT DE SA CALA

Fa 4 anys que n'Aina Soler d'Artà regenta el Restaurant don Panxo a sa Font de sa Cala. Fou el primer bar que s'obrí al lloc ara fa 40 anys. Despatxa la cuina mallorquina per una mitjana de 2500 ptes. Tel. 971 564 001

Fa 5 anys que na Maria Antònia Domènge amb el seu germà Agustí, regenta el Super Provençal a sa Font de sa Cala. Tenen de tot i molt. Tel. 971 565 056

Fa un any que en Toni Duran regenta la Cafeteria Toni a sa Font de sa Cala. Despatxa el plats combinats a una mitjana de 1500 ptes. A la foto amb la seva dona i la seva dependenta. Tel. 971 564 968

Fa 35 anys que n'Antoni Ferrer de can Cardaix va obrir el Restaurant can Cardaix a una quarterada que va comprar el pare de la seva sogra Joan Nebot l'any 1870. En va pagar 553 lliures en vint anys als senyors Zafortesa - la condició era que l'havia de poblar d'arbres fruiters i si no acabava de pagar, la finca revertia al senyor-. N'Antoni cultiva un bon hort al cocó de la finca del que està ben orgullós i que li serveix per a la cuina del restaurant. Recomana la porcella rostida, el conill amb ceba o torrat, l'arròs brut... Se menja a la carta per una mitjana de 2500 a la carta. Tel. 971 563 088

Fa 3 anys que na Rosada González d'Artà regenta la Perruqueria Unisex Hais a sa Font de sa Cala. Tel. 971 555 611

En Denis Hansen de Capdepera és l'amo jove del taller de lloguer de bicicletes i motos Oli's a sa Font de sa Cala. Tel. 971 565 432

COLÒNIA DE SANT PERE

Fa 3 anys que en Benet Capó va obrir el Supermercat es Moll a la Colònia de sant Pere. Tel. 971 589 309

Fa 36 anys que na Bàrbara Genovard va obrir la Perruqueria unisex Marga a la Colònia de sant Pere. Quan la va obrir encara no hi havia electricitat al poble. Posava els rodets al cabells de les parroquianes el matí que s'asse-caven al sol i a l'hivern al foc i a l'hora-baixa tornaven a acabar-se d'arreglar. A la foto amb la seva filla i hereva Marga. Tel. 971 589 194

En Víctor Martín és el germà de l'amo de Bar del Club Nàutic de la Colònia de sant Pere. Un lloc de poc calat amb quatre barques de pescadors i iots petits. Cuinen el peix, que arriba al moll, i el despatxen al pes. Unes 6000 ptes quilo el peix bo. Tel. 971 589 009

Fa 2 anys que n'Elisabet Martín i el seu home Jaume Fullana regenten immobiliària Brokerage a la Colònia de sant Pere. També tenen botiga de nàutica. Tel. 971 589 214

Fa 14 anys que en Francesc Rosa de Sevilla regenta el Restaurant Platja a la platja de sa Colònia de sant Pere. Cuina el peix que arriba al moll del poble. Se menja per una mitjana de 3000 ptes. a al carta. A la foto amb el seu nebot i ajudant Andreu Rosa. Tel. 971 589 017

Na Maria Lluïsa Company és la madona jove de la botiga de lloguer de cotxes Company i Fills a la Colònia de sant Pere. Son pare, en Joan Company de sant Joan va obrir aquest negoci fa 18 anys. Tel. 971 589 135

SES CADENES DE S'ARENAL

Fa 6 anys que en Pere Pons i n'Anna Hermoso regenten el Taller "Pere Pons S.L." a ses Cadenes de s'Arenal. Reparacions i instal·lacions d'aigua, motors de treure aigua, calefacció i refrigeració, gas, electricitat... Els trobareu al telèfon 971 264 414

Ofensiva espanyolista i gestió dels vots

Estava convençut que el govern del PP instal·lat a la capital del regne seria una mica més intel·ligent a l'hora de gestionar la majoria absoluta que el poble espanyol li va atorgar. Les condicions per aconseguir arreglar uns quants problemes (o almenys per ajudar a encarrilar correctament la seua possible solució) es donaven de manera inacostumada, i el PP tenia una oportunitat històrica important. A hores d'ara, emperò, crec que ja estam en condicions d'afirmar que el govern del Partit Popular no ha sabut encarrilar correctament la solució d'alguns problemes històrics, i fins i tot ha quedat palès que està agreujant-los... malgrat la majoria absoluta, i la llibertat que aquesta li ofereix.

Per exemple, la treva d'ETA, la signatura de l'Acord de Lizarr, i les condicions per "repe-scar" per al joc democràtic els violents del País Basc eren immillorables. S'hauria pogut endegar un procés de pau semblant al que culminarà satisfactòriament a Irlanda del Nord (a través d'un camí que, evidentment, no serà gens fàcil, però no ens hem de deixar enganyar per notícies puntuals com les que ens arriben aquests darrers dies). S'hauria solucionat, si s'hagués emprès el camí adequat, un dels maldecaps més grans de la transició, i un problema que pateix, fonamentalment, el poble pla d'Euskadi. Idò no: el govern del Partit Popular s'ha mostrat totalment inflexible, ha dit que de la constitució espanyola i de l'estatut basc no se'n pot tocar ni una coma; que de reunificació nacional basca, ni parlar-ne; que Navarra és tan espanyola com Cantàbria o com Extremadura; que amb els violents no s'hi pot asseure a una taula de negociacions; que cal aïllar els partits polítics que estan per

la independència d'Euskadi ("que persegueixen els mateixos objectius polítics que els violents, però per altres vies"), etc. La qüestió del contenciós hispano-basc, doncs, estarà igual que fa uns anys, però una mica més podria. Llàstima de mala gestió del poder!

S'hauria pogut començar a solucionar també el tema del plurilingüisme i la pluralitat de cultures a l'Estat espanyol. Com es pot arribar a aconseguir igualtat per a les quatre cultures hispàniques: la gallega, la basca, l'espanyola i la catalana? Convertir el senat en una cambra de representació territorial, encara que pugui ser un petit avanç, és del tot insuficient. Caldria provocar molts canvis, i molt especialment, canvis en la mentalitat col·lectiva de la gent. Un govern espanyol democràtic, amb majoria absoluta, amb tranquil·litat per governar, podria promoure el respecte a la pluralitat, i la pròpia consciència de pluralitat i diversitat entre la gent. Què se'ls ocorre? Revisar els textos d'Història a Euskadi i a Catalunya; amenaçar amb un "Decret d'Humanitats" "unificador"; fer valer les competències que té l'Estat quant a disseny educatiu... Llàstima de diversitat i de reconeixement de la pluralitat!

Els que tenen molt poder, molts vots, i els saben gestionar intel·ligentment poden aconseguir canvis polítics positius, i una millora per a la societat. Resoldre els conflictes molt sovint és només qüestió de tenir una mica de sentit comú. El problema és quan la quantitat de poder acumulada i la intel·ligència dels que l'acumulen no van paral·lels. Aleshores pot passar que, com diuen a la Catalunya profunda, tot se'n vagi pels esbarzers. **Ω**

Bernat Joan i Marí

El cavaller Estades de Montcaire, és el cavaller Estades de Moncaira

I això com se menja? Bé germanets i germanetes, ja se que pensau que això de Montcaire o Moncaira és un penjaroi que m'he inventat perquè fa guapo, vesteix i fa senyor. Doncs pensau el que vulgueu. Jo no m'he inventat res i puc ensenyar el meu document d'identitat si voleu saber quins són els meus llinatges.

La qüestió però, no és el que m'hegi inventat o no el cognom; la qüestió és com cal escriure'l correctament. Doncs bé, segons un dictamen del Gabinet d'Onomàstica de la Universitat de les Illes Balears, que m'ha tramès l'Obra Cultural Balear, Montcaire cal escriure'l Moncaira si es vol escriure així com toca.

En papers i documents antics he vist Moncaira, però majoritàriament Moncaire i Moncayre. No oblidem que fou la reforma fabriana de 1917 que suprimí la y de la nostra ortografia, llevat de la ny que és l'equivalent de la gn francesa i italiana, de la nh portuguesa i de la ñ castellana.

En el registre civil, pel que fa al meu cas, es posa Montcaire, o sia amb una t, creient que venia de mont, d'una cosa que fa pujada. Es veu que anaven errats. De moment no sé si faré la rectificació pertinent, però sàpiguen les persones cognomenades Buades, Casta-

ñier, Escalas, Estradas, Femenias, Mallol, Socias i uns quants d'altres que, d'acord amb la normativa actual de la nostra llengua, tenen dret a poder-se signar Boades, Castanyer, Escalles, Estrades, Femenies, Mallol o Maiol i Socies.

L'article 3 de la llei 40/1999 de 5 de novembre que modifica l'article 55 de la Llei de Registre Civil, disposa que *L'encarregat del Registre Civil, a petició de l'interessat o del seu representant legal, procedirà a la regulació ortogràfica dels llinatges quan la forma inscrita en el Registre Civil no és adient a la gramàtica i fonètica espanyola corresponent.* I el mallorquí, o català de Mallorca és una llengua "espanyola" o al manco és parlada en territori de sobirania espanyola.

Els meus vells signaven Estada, després en el XVII aparegué la final transformada en e per allò de la vocalització muda. Finalment a començament de la segona meitat de XIX es generalitzà la forma actual Estades que el servei de Lingüística de la UIB dona per vàlid i acceptable.

Vos he marejat? Ho sent molt. Una abraçada a tot i en especial a les senyores d'aquest cavaller sense cavall, lleig i vellard en opinió vostra que és en Joan Antoni Estades de Montcaire i Bisbal o Joan Antoni Estada

de Moncaira i bisbal per dir-ho de la forma correcta.

ESTADES E MONCAIRA
Dictamen que el Gabinet d'Onomàstica de la UIB emet sobre la grafia correcta de cognom *Estades de Moncaira*, a petició de l'Obra Cultural Balear

Es tracta d'un cognom compost propi de la llengua catalana. Pel que fa al primer element prové del substantiu *estada*, "habitació o lloc on es pot habitar". La essa és el signe del plural i, per tant, la vocal final ha de ser -e.

Quan al segon element, designa la procedència geogràfica de la família, propietària de Moncaira, antiga possessió de Fornalutx documentada en el *Llibre de Repartiment* com *Al Hunqueira*. Segons Joan Coromines, la forma Moncaira resultaria de l'evolució en mossàrab del llatí JUNCARIA, "jonquera". Per influència de la nasal hauria aparegut la ema inicial, sense necessitat de l'analogia amb altres topònims derivats de *mont*. Per la qual cosa i d'acord amb la normativa vigent, la forma correcta del cognom és *Estades de Moncaira*. Ciutat de Mallorca a 3 de juliol de 2000. Gabriel Bibilóni, director del Servei Lingüístic. **Ω**

SON SERRA DE MARINA

Església de son Serra, a prop de la possessió, encara que no sia d'aquesta propietat, on fins fa poc se deia missa els diumenges i festes de guardar. Ara, encara s'hi celebren algunes noces i altres celebracions. Aquesta, era fins fa poc una de les poques esglésies d'una contrada allunyada de tot poblat: 14 quilòmetres de santa Margalida, 16 de Petra, 23 de Manacor i 16 d'Artà. Ara hi ha esglésies a la Colònia de sant Pere, a son Serra de Marina i a can Picafort. Aquesta església ha quedat com oratori de la contrada.

Fa 18 anys que na Magdalena Riera de can Fumet de santa Margalida regenta el Restaurant Els Pins (ca ses dones) a son Serra de Marina. Despatxa la cuina mallorquina, els menús a 950 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2000 ptes. A la foto amb les seves filles i nets. Tel. 971 854 097

En Gustau Aguiló és l'amo jove del Restaurant Llac, just devora el torrent de na Borges a son Serra de Marina. Despatxen el peix fresc i altres plats de la cuina mallorquina. Se menja per una mitjana de 3000 ptes. Son pare, en Xim Aguiló va obrir aquest local l'any 1975. A la foto amb la seva tia Anúncia. Tel. 971 854 081

Fa 4 anys que en Tomeu Martorell de Muro i el seu fill Pep des Ranxo compraren 180 quarterades al costat de la possessió de son Serra per instal·lar-hi el Ranxo Grande, que abans, des de l'any 1963 tenien a Pollença. Tenen 120 cavalls i egües amb els seus pollins i pollines que lloguen als turistes per muntar o per passejar-los en un carro de 30 seients. També tenen cavallets ceïados pels nins i nines i un bar per apagar la set de la gent. Tel. 971 854 121

Fa 3 anys que na Damiana Tomàs de Muro, a qui acompanya el seu home En Pep Martorell, regenta el Bar Mas a la carretera vella d'Artà-Alcúdia. Aquí s'hi reuneixen els veïns de la contrada i els turistes que passen. El matrimoni Martorell habita les cases de son Serra, al pati des les quals ferem la fotografia amb el fons de l'església amb el seu campanar.

Fa 40 anys que na Clara Rodríguez va construir el seu xalet a son Serra de Marina. A la foto amb la seva família. Tel. 971 854 236

Fa 18 anys que n'Elisabet Pou va obrir sa Botigueta a son Serra de Marina. Ala mateixa botiga hi ha bar amb equip de futbol. Tel. 971 854 079

Fa 20 anys que els mestres jubilats Margalida Font i Riutort de sant Joan i Bartomeu Vicenç Segrera de Felanitx, tots dos de 89 anys, passen l'estiu al seu xalet, just devora el Club Nàutic de son Serra de Marina on tenen una bona cisterna, un pou d'aigua dolça i un bon jardí amb arbres esponerosos. De fet han estat els primers que sembraren arbres al jardí, i ara els veïnats han començat a fer-ho. El mes d'octubre tornen a sant Joan, on són el matrimoni més vell del poble, de fet el Govern Balear els lliurà una plaça on se feia constar aquest fet no fa molt. Els darrers anys, han viatjat per tot Europa i especialment pels països del Cercle Polar Àrtic. Tel. 971 854 026

Església nova de son Serra de Marina amb una gran plaça al davant que arriba a la vora de mar.

Fa 12 anys que en Miquel Martí va comprar a un senyor de Saragossa els Apartaments i Restaurant Dues Platges al costat del Torrent de na Borges de son Serra. Aquest edifici, construït fa un quarantena d'anys és l'únic establiment hotelier del poble amb unes poques habitacions. Tel. 971 854029

N'Antònia Soler i en Llorenç Monrroig de Petra són els actuals propietaris d'una casa, davant el Restaurant Frontera, a son Serra de marina. La va construir fa 43 anys els pares de n'Antònia, en Nofre Soler i na Francisca Fornès. Tel. 971 854 012

Fa 4 anys que la família Vives regenta l'Estant i Papereria Vives son Serra de Marina. El seu padrí Julià Vicenç va obrir aquest establiment fa un cinquantena d'anys. A la foto les madones amb l'amo en Jaume, cap de colla de la brigada contra incendis de la comarca (IBANAT), i en Julià, l'home d'una de les filles, que és el mariner del moli del poble. Tel. 971 185 145

En Sebastià Frontera i na Maria Valero amb els seus fills just acabant de sopar. Fa 2 anys que l'amo en Joan Frontera va morir i ara fa poc l'ajuntament de santa Margalida li ha dedicat el carrer. Sa mare, Margalida Dalmau és l'actual propietària que fa hereus els seus tres fills. Un lloc on se despatxen menús a 1000 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2500 ptes. Tel. 971 854 005

P R E S O N S

Mobilitzacions de suport a les accions dels en lluita

"Es fan diverses concentracions davant les presons, alhora que comença el txapeo a l'interior de les cel·les."

BARCELONA.- "El passat dissabte 1 de juliol a les 6 de la tarda, unes 60 persones es van concentrar davant de la presó de dones de Barcelona (Wad Ras) i a les 8 del vespre, unes 200 persones ho van fer davant de la presó Model de BCN en solidaritat amb les accions de protesta convocades a l'interior de més de 21 presons de tot l'Estat espanyol. A més el divendres 30 a les 18h, es va fer una concentració de caràcter informatiu pels familiars davant del centre d'internament per a joves a la Trinitat. Concretament, aquest dia començava un "txapeo" (acció reivindicativa que consisteix en negar-se a sortir al pati) que durarà fins el dia 7 d'aquest mes i que continuarà els dies 8 i 9 amb una vaga de fam en protesta per les males condicions de vida de les presons de l'estat. Aquestes accions s'emmarquen en la campanya per la dignitat de les persones preses que se centra en tres reivindicacions bàsiques consensuades entre tota la gent que hi participa: 1- Abolició dels règims FIES i els aïllaments, 2- Desaparició de la dispersió i 3- Excarceració dels i les preses malaltes. Es calcula que en aquestes accions de protesta hi participaran entre 200 i 400 pres@s repartits per 21 presons de l'estat. Des de la creació del règim FIES l'any 1991 i la consegüent desarticulació de l'Associació de Presos en Règim Especial (r) (APREr) no hi havia hagut a les presons espanyoles una mobilització coordinada a nivell estatal de dimensions similars. Cal recalcar la gran dificultat per a la coordinació que suposa l'aïllament, la intervenció de les comunicacions, la repressió, etc. i, per tant, és important valorar tota la tasca que s'està fent des de l'interior de les presons per a coordinar les accions de protesta. L'objectiu d'aquestes mobilitzacions era recolzar i difondre la lluita que estan duent a terme els i les preses, evitant així que les protestes quedin silenciades pels murs de les presons, i fer que aquesta lluita per la dignitat dels i les preses estigui present als carrers de la ciutat. Els i les manifestants van donar una volta a les presons i van realitzar diverses pintades als seus murs, en les quals es denunciava la funció repressiva dels carcellers i dels equips tècnics, l'exploació laboral que pateixen els pres@s, les tortures, la inutilitat "resocialitzadora" de les presons, es demanava la llibertat de totes les pres@s, etc. A més, es cridaven consignes contra els carcellers, contra les presons, de solidaritat amb els i les preses en lluita, etc., i es van tirar petards i coets per a cridar l'atenció dels pres@s que estaven a Wad Ras i a la Model. A Wad Ras, algunes preses van donar mostres de suport i d'agraïment als i les manifestants, així com alguns crits de rebuig als jutges i carcellers. També a més d'aquestes dues concentracions, l'Asamblea de Apoyo a las Personas Presas En Lucha (AAPPEL), ha convocat dues concentracions més per a recolzar la lluita dels pres@s, una l'últim dia del txapeo, i l'altre el primer dia de la vaga de fam: divendres 7 de juliol a les 18h, plaça Urquinaona <M> L1 i L4 dissabte 8 de juliol a les 20h, plaça Universitat <M> L1 i L2. També cal informar d'una xerrada el dijous 6 que tindrà lloc al local de la CNT-AIT a la Plaça Medinaceli, a les 19h, per explicar la situació de les lluites a les presons de l'Estat espanyol.

LA SEVA LLUITA ÉS LA NOSTRA! TRENQUEM EL SILENCI! SORTIM AL CARRER!"

AAPPEL 2/7/00

Acció de Solidaritat amb els i les preses en lluita

BARCELONA.- A continuació transcrivim un comunicat que ens ha arribat a la redacció: "Per la dignitat de les persones preses i en solidaritat amb la seva lluita, el passat 20 de juny es va sabotejar una sucursal de "La Caixa", situada al carrer Montnegre cantonada amb Equador. Mentre no es respectin els seus drets dins les presons seguiran cremant carrers. Ni FIES ni dispersió ni malalts a la presó." 3/7/00

2.600 pre@s socials treballen per 300 pressetes l'hora a les presons catalanes

CATALUNYA.- L'empresa pública Centre d'Iniciatives per a la Reinserció CIRE, encarregada de la gestió dels 32 tallers de treball de les presons catalanes, va facturar 1.239 milions de pessetes durant el 1999. Des de la seva creació l'any 1989 amb l'aprovació de la llei 5/1989 del 12 de maig, el CIRE s'aprofita del treball que realitzen les pres@s, pagant-los a canvi un salari mensual mitjà de només 21.500 pessetes.

Aquesta discriminació laboral es veu agreujada en el cas dels i les joves i de les dones. El CIRE, que depèn directament del Departament de Justícia de la Generalitat, controlat habitualment pels demòcrata-cristians d'Unió Democràtica de Catalunya, ha vist ampliada la seva activitat empresarial, amb la incorporació de 62 nous clients, tant en producció pròpia com en treballs per a terceres empreses. Les dades de 1999 registren 413.980 jornades de treball a les presons, tres vegades més que el 1991, per les quals l'organisme públic va abonar 497 milions de pessetes als i les preses. Dels 6.000 presos i preses existents a Catalunya, 2.600 (el 44%), treballen per una mitjana de 300 pessetes per hora (les quals es cobren per unitat produïda i no per temps treballat), cobrant el 75% del Salari Mínim Interprofessional en jornades parcials de 4 hores. Això s'extén a la pràctica totalitat de les presons catalanes, nou a l'actualitat (Figueres, Quatre Camins, Dones-Wad Ras, Joves-Trinitat, Model, Brians, Tarragona, Girona i Ponent). L'activitat va de la fabricació de caixes de fruita a les arts gràfiques, passant per la fusteria, la confecció, el muntatge i cartronatge, els manipulats, la flequeria i la cerralleria. Un dels últims treballs és la confecció dels nous i polèmics triangles de senyalització vial. A la presó de dones de Wad Ras, el salari mitjà mensual és de 12.153 pessetes per una jornada diària mitjana de 445 hores, mentre que al centre penitenciari de joves de la Trinitat, a Barcelona, oscil·la entre 5.683 i 7.468 pessetes al mes, retribuït per producte elaborat en jornades laborals de quatre hores, i del que es beneficien nombroses empreses catalanes. Aquestes pràctiques desenvolupades des d'organismes públics en els àmbits del treball productiu i de la prestació de serveis a les presons han sigut reiteradament denunciades pel col·lectiu dels i les pres@s socials. A principis dels noranta, 139 reclusos van firmar una demanda dirigida a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació (DGSPiR), que va derivar -davant la negativa institucional-, en una denúncia judicial de 50 presos que reivindicaven l'equiparació real des salaris als convenis col·lectius i exigien l'alta a la seguretat social. La sentència, que els hi negà el dret a l'equiparació de salaris per conveni, va condemnar a la Direcció General a apuntar a la Seguretat Social a 40 interns de Quatre Camins i a pagar les cotitzacions pels serveis prestats durant la seva reclusió. Encara que el Reglament Penitenciari de 1996, en el seu art. 147.2, estableix que les retribucions s'hauran d'establir tenint en compte el Salari Mínim Interprofessional, fonts oficials admeten que la mitjana dels salaris es correspon amb el 75% del salari mínim, justificant la mesura discriminatòria amb el recurrent argument de la "baixa productivitat" i "la concepció resocialitzadora del treball" que promou el poder. Ω

ArdiBeltza 3/7/00

Revòlvers, pistoles i policies

FRANÇA.- "Segurament, per tots els qui no hi entenem gaire, la paraula revòlver i la paraula pistola evocaven una única i mateixa arma, però resulta que no és així. Efectivament, el diari Le Monde de Paris, (28/6/00) ha publicat una anàlisi de les diferències entre aquestes dues armes curtes, amb base a un estudi realitzat per la Inspecció General de la Policia Francesa. El principal resultat de l'anàlisi consisteix en que el revòlver marca "Manurhin" sembla que afavoreix els abusos de poder dels policies francesos que l'utilitzen, és a dir, la majoria. Els revòlvers sempre tenen una bala preparada en el canó i manquen de qualsevol dispositiu de seguretat. N'hi ha prou amb prémer el gallet per a que disparin. La pistola, en canvi, requereix un gest manual abans que el policia pugui disparar. Segons els responsables del Ministeri de l'Interior francès, la pistola limita el risc de "trets accidentals", doncs per un cantó, la necessitat de muntar-la ofereix al policia un lapse de temps per reflexionar, abans de disparar; i per un altre, el soroll que fa l'arma, en muntar-la, pot tenir un efecte dissuasori per la persona a qui apunta el policia. A mitjans dels anys 70, els caps de la policia francesa varen impulsar la utilització del revòlver, perquè prenién exemple de la policia federal nord-americana, que utilitza els revòlvers Smith & Wesson. Així es dona preferència al "tret de resposta", encara que la policia francesa sap que, abans de fer foc, ha de tenir en compte, per sobre de tot, la legítima defensa. És a dir, els policies francesos tenen el dret de disparar quan la seva vida o la vida d'algú altre està en perill. Últimament, el poder francès sembla que vulgui marcar la moda, també en el terreny de la hipocresia dels drets humans oficials. Potser per això ha començat a canviar d'armes, després que els policies ianquis també comencessin a substituir els revòlvers Smith & Wesson per pistoles automàtiques, les quals han gaudit de substancials millores tècniques: s'encallen menys que abans, són fàcils de manejar i ofereixen més seguretat. El diari Le Monde troba raonable que la policia francesa faci aquest canvi, sobretot a la vista de que els policies de Washington ja l'estan fent. I això que, tenint en compte tots els EUA, en moren més o menys 500 a l'any "en acte de servei". Hi ha preguntes a fer: tot això, perquè no ho havien pensat abans les autoritats policials franceses? I les nord-americanes? I les autoritats espanyoles també pensen? Quin lloc ocupen els drets humans en la seva estratègia?" Ω

FAA 10/7/00

HI HA GENT
A QUI LI
MOLESTA QUE
ES PARLE,
ES PENSE I
S'ESCRIGA
EN CATALA

ÉS LA MATEIXA
GENT A QUI LI
MOLESTA
QUE ES
PARLE ES
PENSE I
S'ESCRIGA

LA TORTURA?
NO, MAI!

ACORD DELS CRISTIANS PER L'ABOLICIÓ DE LA TORTURA

Grafic
Estudi. MOBLES DE CUINA I BANY

**FINANCIACIÓ A MIDA
EXTENSA VARIETAT DE MOBLES I QUALITATS**

C/. Cardenal Rosell nº 84
Tel.- Fax 971 744 685

Coll d'en Rabassa
07007 PALMA DE MALLORCA

CAN PICAFORT

Fa 3 mesos que en Bernat Amengual d'Inca ha obert la immobiliària Real son Bauló, barriada de can Picafort. Fa negoci principalment amb els aborígens. Tel. 971 851 176

Fa 30 anys que na Joana Serra de sa Pobla va obrir la botiga de sabateria i records Capó a son Bauló. A la foto amb la seva ajudant Francesca Plomer. Tel. 971 850 157

Fa un mes que en Tomeu Prats, juntament amb la seva dona Marga i la seva cunyada Caterina ha obert la Bodega son Bauló a aquesta barriada de can Picafort. Recomana els caragols al fonoll amb all-i-oli, les alberginies farcides i el bacallà al forn. Se menja per una mitjana de 3000 ptes a la carta. Tel. 629 489 615

Fa 27 anys que en Gabriel Sanpol d'Inca regenta l'Estudi de Fotografia Sanpol a son Bauló. A Inca fa 30 anys que va obrir l'Estudi de Fotografia Sanpol al Cellar del Molí vell. Tel. 971 500 141

Fa 30 anys que na Joana Serra de sa Pobla va obrir la botiga de sabateria i records Capó a son Bauló. A la foto amb la seva ajudant Francesca Plomer. Tel. 971 850 157

Fa 3 mesos que en Bernat Ramis de Muro ha obert la botiga de moda esportiva Revert a son Bauló. Tel. 971 852 171

Fa 7 anys que n'Apollonia Pujol de santa Margalida regenta el Bar Estudi a son Bauló. Un bar de jovent on ballen canten i fan trui. Tel. 971 851 754

Fa mig any que en Francesc Peres i Marqués de Barcelona ha obert el Bar Fruya a Can Picafort. Despatxa les copes, els fruits natural si el entrepanys. Tel. 609 837 689

CAN PICAFORT

Fa 14 anys que en Joan Riutort de santa Margalida és l'encarregat del Restaurant Mònaco a Can Picafort. Un lloc on se menja a la carta pe una mitjana de 1500 ptes. Tel. 971 850 374

Fa 6 anys que na Caterina Grimalt de Santa Margalida va obrir l'Elèctrica el Cid a Can Picafort. Fan instal·lacions i reparacions elèctriques i instal·len la Via Digital de TV. Tel. 971 850 614

Fa 4 mesos que els germans Aulet de Manacor regenten el Restaurant can Tomeu a can Picafort. Despatxen els menús a 950 ptes. a La carta se menja per una mitjana de 1500. A la foto amb ses cuineres. Tel. 971 850 093

1000 Poetes per la llibertat

Fa dos anys, un grup de poetes del Maresme es feren el propòsit de recollir l'adhesió de mil poetes catalans a un manifest a favor de la unitat de la llengua catalana, la reunificació nacional i la sobirania política dels Països Catalans. L'objectiu és engegar una campanya de sensibilització dedins i defora de la nació catalana: dedins, per desvetllar consciències i moure voluntats; defora, per internacionalitzar el fet nacional català, fent conèixer arreu del món que a l'est de la península ibèrica hi ha un problema nacional pendent de solució. Ara, la campanya de recollida d'adhesions arriba amb força a les illes Balears i Pitiüses.

El manifest dels "poetes per la llibertat" ha replegat fins ara unes 280 adhesions, la majoria procedents de moment del Principat i del País Valencià. Per a adherir-s'hi, no importa que els poetes tinguin un gran renom, ni tan sols que tinguin obra publicada: n'hi ha ben bé prou que escriguin poesia i sentin que dintre seu encara hi bateja una ànima poètica. Entre els signants del manifest hi ha noms com Joan Brossa -ja finat-, Enric Larreula, Joan Colomines, Salvador Iborra, Rafael Vallbona o Raj Kumar Daryanani.

Els impulsors d'aquesta iniciativa volem fer arribar el manifest als poetes illencs a través de l'Associació d'Escriptors, de la premsa i del contacte personal, i demanam ajut per difondre'l pel mitjà que sigui. Vet aquí el manifest:

Poetes per catalunya

(Per la llibertat nacional i la justícia social)

- 1) En el procés d'alliberament nacional que ha de portar de ple dret Catalunya a conviure com a poble lliure entre els altres pobles lliures de la Terra, no hi podem faltar ni els poetes ni les poetesses.
- 2) Els poetes i poetesses catalans no volem restar indiferents davant de l'enfrontament dels partits polí-

tics dels Països Catalans que, més que encoratjar la ciutadania de la nostra nació vers l'assoliment de la nostra sobirania política, la distreuen per camins de desgast, de pactes estèrils i entrebancs sistemàtics.

- 3) Els poetes i poetesses catalans, més enllà de tot servilisme partidista, sentim la imperiosa necessitat de manifestar als nostres conciutadans una voluntat d'unitat nacional. Pensam que la Nació Catalana està per sobre de programes pactats i per sobre dels calaixos que fragmenten la nostra nació i la nostra cultura en autonomies, franges i departaments.
- 4) Els poetes i poetesses catalans, conscients de l'amenaça que suposa l'esquarterament continuat de la nostra nació, com a pas previ per a la nostra definitiva dissolució com a poble; conscients del perill que suposa el no-reconeixement polític, per part del govern espanyol, de la unitat de la nostra llengua; conscients del pas enrere que la nostra cultura experimenta al País Valencià o a la franja de Ponent i del seu estancament a les Illes Balears; conscients dels pocs vincles polítics que ens aproximen i ens agermanen amb Catalunya del Nord, volem fer un crit d'alerta a la resta de catalans perquè mantinguin l'esperit vigilant en la salvaguarda de la nostra identitat i unitat nacionals.
- 5) Els poetes i poetesses catalans no renunciem ni a reconèixer totes les manifestacions plurals de la nostra llengua com una sola llen-

gua, ni a reconèixer totes les manifestacions territorials com a parts integrants d'un mateix país. I exhortem els partits polítics de Catalunya i la nostra societat civil en ple a perseverar per la dignificació del nostre procés d'alliberament i reunificació nacionals.

- 6) La poesia -com també l'amor a la llibertat del nostre país, als drets fonamentals dels ciutadans i a la justícia social que els dignifica- és una manifestació de l'esperit. No està subjecta a programes de màxims ni mínims. No pertany al possibilisme ni al pragmatisme empobridors, sinó que és patrimoni irrenunciable de tota la nostra col·lectivitat.
- 7) Els poetes i poetesses catalans volem fer saber a tots els ciutadans de Catalunya que treballar per acoblar-nos dins d'Espanya o França no és fer altra cosa que treballar per a la nostra desaparició com a nació i com a cultura diferenciades. I volem fer-vos còmplices d'aquest esforç col·lectiu per assolir una nova reafirmació d'unitat nacional. La poesia i la llibertat són la mateixa cosa.

Les adhesions es poden comunicar per telèfon al núm. 93 795 00 90, o per carta a l'adreça següent: Riera de Sant Martí, 34 - 08358 Arenys de Munt (el Maresme). ☐

Mallorca, 6 de juliol de 2000

Comissió impulsora de la campanya '1000 poetes per la llibertat'

MARIA ALBERDINA
CENTRE D'ASSISTÈNCIA A PERSONES MAJORS O INCAPACITADES
Carrer dels Trencadors, 1-bis
Tel. 971 445 101 s'Arenal de Mallorca

CAN PICAFORT

Fa un mes que en Joan Antoni Bujalance del Bar Londres d'Inca ha obert la Cafeteria Gòndola a Can Picafort. Plats combinats i menús a 1000 ptes. A la foto amb la seva cambrera Conxi Collado. Tel. 971 850 218

Fa 28 anys que en Gabriel Rosselló de sa Pobla va obrir l'hotel de tres estrelles Marcus Park a Can Picafort. Son pare, el mestre d'obres Marc Rosselló el va construir per el seu fill amb un bon jardí i 200 llits. El preu de la mitja pensió de 5000 ptes de mitjana. Tel. 971 850 013

Fa 12 anys que na Joana Maria Bestard d'Inca regenta la botiga de Moda Dona a Can Picafort. Tel. 971 850 457

N'Andreu Tur, a qui veiem amb el mariner de port Evaristo Castro i Jordi Puigserver, conserge d'hotel, és l'amo jove de Bar Nàutic de can Picafort. Tel. 971 854 939

Fa 22 anys que en Simó Estelrich de santa Margalida va obrir la Bensinera Repsol a Can Picafort. Tel. 971 850 332

Fa 4 anys que en Joan Taverner de Muro regenta la Taverna Pepe's a Can Picafort. És un bar del mallorca. Tel. 971 854 936

Fa 25 anys que els germans Comès de Muro varen obrir del Restaurant Vinicius a Can Picafort. Cuina mallorquina i internacional. Tenen la mateixa cuinera, na Lluïsa Notario des del primer dia. Obert tot l'any i recomanable a aquells que vulguin quedar be amb els seus convidats o amb la seva gent. Despatxen menús a 1100 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 2500. Tel. 971 850 706

...La qüestió es saber qui mana

España va bien. Les enquestes reflecteixen l'augment del fervor patrio, de tants espanyols que preocupats per la denúncia del perill que suposen els nacionalismes que no volen subsumir-se en la realitat superior d'Espanya, i al compàs de locutors esportius que canten els gols amb la melodia de l'Himno Nacional o afirmen a crits que "Dios es español", se senten mobilitzats per la defensa de la nació espanyola i s'emocionen amb tota la seva simbologia o amb les desfildes del seu exèrcit.

Acompanyant aquesta adhesió popular, la Real Academia de la Historia ha fet també un pas al frente amb un informe on denuncia les deficiències i manipulacions en l'ensenyament de la història que arrenquen d'un "problema fundamental, de naturaleza política. Nos referimos a la construcción en España del denominado 'Estado de las Autonomías'". Però els fervorosos historiadors no es refereixen al conjunt de les autonomies, ja que ràpidament localitzen l'origen del problema a mitjans segle XIX, quan "en algunas nacionalidades historicas" apareixen grups "que manifiestan deseos de autogobierno (...) por ejemplo, en Cataluña y el País Vasco". Es tracta, doncs, de com s'ensenya la història a les comunitats autònomes "amb llengua pròpia", de denunciar-hi una utilització "política" de la història per tal de conformar una "consciència nacional", recurs aquest que només sembla legítim quan de la nació espanyola es tracta. Conseqüents amb aquest punt de vista, són dues les grans acusacions que tan patriòtics historiadors: En primer lloc la subordinació dels continguts històrics "comuns" als "particulars". En segon lloc, i en conseqüència, l'afavoriment del "racisme" que aquest plantejament parcial i tendències pot provocar.

Però un acostament més matisat ens mostra què, més que una subordinació o mutilació de la "història comuna", el que indigna els manifesters de la R.A.E.H. és la seva diferent, i fins i tot contradictòria, interpretació o valoració. Posem-ne un exemple geogràfic ben plàs-

tic: els estats d'Espanya i Portugal comparteixen la península Ibèrica; això però, mentre els mapes portuguesos representen exclusivament el seu territori, els espanyols presenten gairebé sistemàticament el conjunt de la península comuna, deixant el territori portuguès en una ombra grisa, en una subtil indefinició respecte de la seva inclusió dins Espanya – i de fet els patriòtics historiadors de què parlem arriben a utilitzar l'expressió de les diverses "áreas geográficas de la península" com a sinònim d'Espanya (amb la qual cosa, implícitament, s'annexionen Portugal). Veiem, doncs, com la representació gràfica d'una realitat geogràfica "comuna" esdevé per a uns una "amença" i per als altres una "projecció nacional". I aquesta percepció divergent té l'origen, precisament, en una valoració ben diferent de la història comuna que els portuguesos tenen amb Espanya. I la poden fer perquè en el seu moment aconseguiren independitzar-se'n, i ara cap R.A.E.H. pot exercir-hi d'inquisidor, ni de guàrdia civil.

Però destriar què és "comú" i què és "particular" exigeix determinar prèviament de quina nació parlem, per damunt dels particularismes que la componen. I és clar que aquests patriòtics historiadors participen de la idea que Espanya és la nació i que és construïda per Castella, que es vertebrava amb l'assumpció dels trets nacionals castellans per part dels altres pobles subordinats, considerats com a anacronismes medievals que només assolien l'estadi nacional per la incorporació en aquesta espanyolitat. I ningú pot negar què ha estat aquesta la concepció dominant, sinó única, sobre la qual s'ha anat construint Espanya: Així, Alfonso XII, és el que fa dotze perquè la línia dinàstica assenyalava que abans ha hi hagut Alfons XI "de Castella", i per això Alfons el Magnànim (V d'Aragó), tot i ser segurament el rei Alfons més notable de totes les monarquies peninsulars, és per als espanyols només un "particularismo". I per això també, amb l'ascens de l'españolismo, assistim a un afany commemoratiu i reha-

bilitador de reis com Carlos V, Felipe II o Felipe V.

També per això, existeixen nacionalismes "particulars", que consideren Alfons V com un rei fonamental de la seva plenitud nacional i quan analitzen els regnats d'aquella tríade de reis "comuns" posen èmfasi en l'espòli econòmic que va ensorrar el país, en la seva exclusió del comerç amb Amèrica o en l'abolició per les armes dels seus drets nacionals... I, contra a la imatge d'obsolets, agressius, intolerants que els volen imposar, plantegen que la "història comuna" demostra que a l'estat espanyol els nacionalismes defensius han estat sempre un factor de modernitat i progrés democràtic, mentre que els tombos autoritaris, agressius i enderrersidors han tingut sempre com un objectiu bàsic la persecució fins l'annihilació d'aquesta diversitat nacional. Arribats aquí, caldria plantejar-nos que si els il·lustres historiadors haguessin orientat la seva recerca també en el sentit de detectar idees afavoridores del racisme i de l'exclusió respecte dels pobles a les quals hom nega una personalitat nacional pròpia, potser haurien assolit resultats més satisfactoris, com també hauria estat així si ho haguessin fet amb els "enemics tradicionals d'Espanya": àrabs, anglesos, francesos, protestants...

Però sobretot el que caldria és reflexionar sobre el terrible sarcasme que suposa plantejar, i esbombar, un suposat perill de racisme respecte dels espanyols que viuen als territoris de les nacionalitats històriques quan estem caient en una dinàmica d'intolerància racial sagnant, amb programes com els de El Egidio, Almoradí..., o la pretesa reforma de la llei d'estrangeria. Això però no hauria d'estranyar ningú ja que, tot plegat, no estem parlant de res més que de política, en el seu sentit més bastard. No és tracta de l'objectivitat, de la raó, ni de la justícia sinó, com li van aclarir a Alcía en aquell País de Meravelles, del que és tracta realment és de qui mana. Ω

Carles Mulet Grimalt

Simple justícia

PER MANEL FRAU I CORTÈS, CAP DE LLISTA D'ESQUERRA
REPUBLICANA (ERC) A L'AJUNTAMENT DE PALMA
(mfrau@maptel.es)

Pere Morell, president de Ben Amics, escrivia al Diari de Balears del 26 de Maig de 2000: "Durant anys el PP va fer el que va poder per no aprovar una llei de parelles de fet. Ara, després d'un any de legislatura i del fet que Ben Amics fa tres mesos que ha presentat la seva proposta de llei de parelles de fet, l'anomenat Pacte de Progrés no dona senyals que la nostra situació (la situació d'un 10% de la població) pugui prosperar."

Dies després, com a representant d'ERC vaig tenir l'oportunitat de ser convidat per Ben Amics a una taula rodona amb les principals forces polítiques per a explicar quina era la nostra posició. De les converses d'aquella trobada es desprèn que —si més no cara a la galeria— el Pacte té la voluntat política d'aprovar una llei de parelles de fet en la present legislatura. Estranya, no obstant això, el fet que UM decidís no enviar ningú al debat, cosa que fa pensar que potser els Progressistes no integren un bloc gaire unívoc en aquests temes.

A la taula rodona, la representant del PP, com en certa manera li pertoca, va ser la única en expressar reticències, no tant per l'evident necessitat d'aprovar la llei —o això diu, clar— com per l'obstacle *insalvable* de la adopció d'infants per part d'homosexuals i lesbianes. Darrera d'aquestes reticències s'hi amaguen arguments aparentment sòlids: els drets de l'infant adoptat estan per sobre de tot, i no sembla clar que el nin no pateixi problemes pel fet de viure amb una família no tradicional.

Quedi dit que no soc cap expert en sociologia ni tenc cap més finalitat que exposar la meua opinió, però no puc evitar pensar que darrera d'aquestes males excuses no s'hi troba un rebuig social real, sinó més aviat una errònia concepció de la sexualitat humana, alimentada per tot un seguit de prejudicis seculars. Deixant de banda l'obvietat que els drets de l'infant estan per sobre de tot, soc partidari de regularitzar l'adopció per a les lesbianes i gais. Es tracta d'un debat que

aquí ens ve de nou, però ja fa temps que corre d'Estats Units, on ja hi ha anys d'experiència i una tirallonga d'estudis al respecte. Vol-dria esmentar-vos-en unes quantes dades.

Els informes de Kinsey-Pomeroy (1948) i de Blumenfeld-Raymond (1988) establien que al voltant d'un 10% de la població americana entrava dins els paràmetres de conducta gai o lesbiana. A més, el 20% de lesbianes i el 10% de gais són pares i responsables de l'educació de fills que han tingut en matrimonis o relacions anteriors. De moment, i sense parlar encara d'adopcions, aquest col·lectiu presenta un camp d'estudi sociològic prou representatiu. El sistema judicial americà, basat en la casuística, fa anys que està tractant aquests casos per a dirimir, per exemple, la pàtria potestat o la custòdia de fills de persones que han sortit de l'armari i després s'han divorciat. Les principals objeccions d'aquests jutges han estat de tres tipus: es considera que ser lesbiana o gai és patir un desordre mental, una malaltia; s'argumenta que les lesbianes no són tan maternals com les dones heterosexuales; o finalment, s'adueix que les relacions gais són promíscues i que hi ha més risc que l'infant rebi abusos sexuals (sic) per part dels pares o els amics dels pares (Hitchers i Kirkpatrick, 1985). Òbviament, totes aquestes objeccions han estat contradites, estadística en mà, per una amplíssima bibliografia psiquiàtrica i sociològica, que puc fer arribar a qualsevol interessat. S'hi destaquen investigadors com Rees, Bolombok i Green.

Semblantment, i ja parlant d'adopcions, estudis com el de Money i Erhart proven que tant l'orientació sexual, com la identificació i comportament de rol genèric dels nins adoptats per parelles de lesbianes o gais estan estadísticament dintre de la mitjana poblacional. Fins i tot, Steckel i Gottman suggereixen que els fills de pares obertament gais són més tolerants, menys agressius i amb menys inhibicions a l'hora d'expressar els seus sen-

timents.

Òbviament, en el debat de Ben Amics, la representant del PP argumentà que l'experiència americana no era extrapolable al nostre país, ja que es tracta de cultures molt diferents. Per tant, faríem bé de no intentar copiar el model social americà, molt defectiu en certes àrees. Hi estic d'acord: tampoc no soc un fan de la societat americana ni ignoro el seu complex i problemàtic teixit socio-cultural. Però també entenc que els gens, les inclinacions sexuals, les relacions humanes, les necessitats dels adoptats i dels adoptants, o fins i tot la discriminació que sofreix el col·lectiu homosexual per part dels sectors conservadors i de l'església, no difereixen substancialment en ambdós països. Recordem, a títol d'exemple, l'enorme pressió del lobby protestant integrista americà, capaç d'aconseguir que en algunes escoles no només no es pugui parlar d'homosexualitat, sinó que fins i tot els professors no puguin explicar temes com l'evolucionisme de Darwin perquè suposadament contradiuen la Bíblia. Res a envejar a les esquingades de vestidures de les conferències episcopals espanyoles, la COPE i altres guies d'occident.

Tot i que potser els conservadors de casa nostra pretenen ser políticament correctes o tenen més escrúpols a l'hora de presentar amb claredat les seves idees (la urna obliga), els arguments que fan córrer no són gaire diferents:

-Possibilitat que els fills surtin sexualment desviats. Darrera d'aquesta concepció s'amaga el pressupòsit que l'homosexualitat és una desviació, quelcom adquirit i fàcilment contagiós. Els gais no haurien nascut així, ans hi haurien esdevingut per la mala influència d'algú. Ara bé, la immensa majoria de lesbianes o gais són fills de famílies heterosexuales. Qui els ho ha encomanat?

-Possibilitat que els fills presentin problemes de comportament o siguin psicològicament més febles. Fins i tot si volem igno-

Refranys

Del totpoderós

Sovint es presenten els refranys amb un to astuciós, humorístic i fent ganyotes. Potser per aquestes circumstàncies i pel respecte que l'Ésser Suprem mereix, hagi estat la causa que no siguin gaire nombrosos els que se li han dedicat. Heus ací els que s'han pogut arrebregar.

1. A cadascú el que sia seu i l'encens, per a Déu.
2. A la fi Déu dirà.
3. A qui Déu vol bé, la gossa li pareix garrins.
4. Al cel no s'hi va a cavall.
5. Allò que Déu guarda, el dimoni no ho toca.
6. Aquí i allà, Déu dirà.
7. Brams d'ase no arriben al cel.
8. Casament i mortalla, del cel baixa.
9. Cristià per força no plau a Déu.
10. Darrere la creu està el diable.
11. De l'aigua mansa em lliuri Déu.
12. De mi i de tothom te'n burlaràs, però de Déu, no te n'escaparàs.
13. Déu dona el fred segons la roba.
14. Déu dona faves a qui no té queixals.
15. Déu dona garrofes a qui no les pot rosegar.

NOTA: Aquest capítol consta de 46 refranys. La resta els podreu trobar en el llibre de propera aparició "5.000 REFRANYS DE NOSTRA TERRA" d'Arola Editors, del qual en soc l'autor. Arola Editors - Polígon Francolí, parcel·la 3, 43006 Tarragona - Telèfon 977.54.76.11. Ω

rar tots els estudis que ho demostren, ningú no pot argumentar que la salut emocional d'un adoptable sigui millor quan es troba reclòs a un centre que quan és acollit per una família, sense distinció de l'orientació sexual dels seus membres. A més, darrera d'aquest argument s'amaga la identificació de l'home gai com a algú efeminat, feble i floreta. Indirectament, els fons de la qüestió és profundament masculista: la suposició que el gai s'assembla a una dona, i que la dona és feble per naturalesa. Si un fill no té un pare ben mascle, serà feble com una dona!

-Possibilitat que els nens sofreixin massa degut al rebuig social. Un problema innegable. Però per desgràcia, el fill d'una família magrebina, gitana o de color podria rebre el mateix rebuig i evidentment ningú gosa pensar que això fa l'adopció desaconsellable.

En resum, com a republicà, progressista i independentista, no puc dubtar un moment en fer meves les reivindicacions del moviment gai-lesbià, per a l'equiparació de drets, normalització social i contra la discrimina-

ció basada en l'orientació sexual. El temor a la reacció de sectors dretans o de l'església catòlica semblen factors totalment fora de lloc quan parlem de drets bàsics dels ciutadans, en un estat pretesament laic. És anacrònic que a aquestes alçades encara ens estiguem trobant per discutir si els homosexuals tenen dret a què les seves relacions estiguin totalment regulades, inclòs el dret a l'adopció. Ni es tracta de ser ultra-liberal, de tenir la màniga ampla, ni de posar el drets dels adoptats al caprici dels adoptants. Simplement, és una qüestió de justícia. I si no, demanau-vos per quina curiosa raó la llei espanyola permet que una persona fadrina pugui adoptar un nin, però una família de lesbianes o gais no pugui? És millor fer-se passar per solter i heterosexual per a ser més presentable en societat?

Fa poc, Pere Sampol, parlant de la política lingüística de la conselleria d'Educació i cultura, declarà a El Temps que la gestió del govern del Pacte "és molt intel·ligent i no s'ha donat cap excusa al PP per orquestrar una mobilització en aquest sentit." Esperam que aquesta tebiesa, disfressada de *savoir faire*, no s'apliqui a la llei de parelles de fet, adopció inclosa. Amb la seva extrema cautela, el Pacte de Progrés potser no donarà excuses a la dreta per saltar, però pot estar perdent una oportunitat històrica per a fer avançar realment les Illes i acabar amb la flagrant discriminació legal que està sofrint el col·lectiu de gais i lesbianes. Ω

Restaurant
Cas Carboner

(DIMARTS TANCAT)

Ctra. Manacor, Km. 28 - Tels. 971 64 65 04 - 971 64 40 66
07230 MONTUIRI

Cafeteria - Restaurante
BONAIRE
Menú
Dies feiners 925
Diumenges 1.400
Ctra. Militar, 215 • Tel. 971 743 225 • El Arenal

ANTOINE SAINT-EXUPÉRY

Antoine de Saint Exupéry i la seva lluita periodística en defensa de la llibertat

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

L'autor del Petit Príncep, la seva obra més coneguda i traduïda a molts d'idiomes, va lluitar contra el totalitarisme que ennuvolava el terreny polític europeu des de molts de fronts.

El seu treball com a corresponent a Moscou durant el maig

del 1935 fa reflexionar sobre el poder de l'estalinisme, el culte a la personalitat o el burocratisme soviètic.

Així doncs, al seu article pel "Paris-Soir" titulat "Sota el ronc de mil avions, tot Moscou ha celebrat la festa de la revolució" podem

llegir: "...Homes i dones s'aturaven per tal de contemplar els treballs. Aquests mateixos homes i dones, l'endemà, en nombre d'uns quatre milions desfilarien davant Stalin i tota la ciutat li retreia homenatge.

Mentre hissaven contra una paret uns cartells alts com monuments, en els quals ressaltava, pintada a destrallades sobre un fons de fàbriques, una cara de contramestre forçut, me'n vaig anar a poc a poc a donar un tomb pel Kremlin, on tal vegada el contramestre en qüestió estava dormint o, potser, també s'hi estaven fent d'altres preparatius.

-Circuleu!... Dia i nit, un servei d'ordre vetlla aquest barri prohibit on viu l'Amo. És prohibit de badoquejar tot al llarg d'aquelles muralles. Quina protecció al volt d'aquest home!

Aquelles muralles i aquells sentinelles no protegeixen solament un barri

Emmurallat dintre la ciutat, com una altra ciutat, sinó que, al mateix cor del Kremlin, entre les construccions negre i or i els murs que les tanquen s'allargassen uns plans inclinats de gespa que semblen paranyes. Al voltant de Stalin es forma una zona de desert i de silenci en la qual cap home podria deixar-s'hi lliscar sense que el seu pas quedés evidenciat de manera esclatant. Un podria creure que no existeix de tan invisible com és la seva presència..." La seva tasca

periodística pel mateix diari esmentat més amunt a la Guerra d'Espanya durant la tardor del 1938 és remarcable per les seves reflexions sobre l'absurd de les guerres fraticides, la vida, la dignitat de la persona, l'impuls ideològic de la lluita contra l'enemic...

Així, en la seva lluita en defensa de la llibertat a Europa i en la necessitat d'aturar les passes a l'onada de totalitarisme nazi-feixista que assolava no només Espanya sinó al conjunt de les nacions europees escriví al seu article "Home de guerra, qui ets?": "Per a guarir un malestar cal aclarir-lo i, certament, vivim en un malestar. Hem escollit de salvar la Pau. Però tot salvant la Pau, hem mutilat uns amics. I no es pot dubtar que molts d'entre nosaltres haurien arriscat llurs vides pels deures de l'amistat, de la qual cosa tenen una mena de vergonya. Però si haguessin sacrificat la Pau, en tendrien la mateixa vergonya.

Car aleshores haurien sacrificat l'home. Haurien acceptat l'irreparable enderroc de les biblioteques, de les catedrals, dels laboratoris a Europa. Haurien acceptat que s'arruïnessin les seves tradicions, haurien acceptat que el món canviés en un núvol de cendres. Per aquest motiu, hem oscil·lat d'un parer a l'altre. Quan ens semblava que la Pau estava amenaçada, descobríem la vergonya de la guerra. Quan ens semblava haver-nos estalviat la guerra, experimentàvem la vergonya de la Pau..." Ω

Aquells aparells. Els valents, braus, pilots d'aquells avions.

La prehistòria aventurera de l'aviació. Tot un món curull d'emoció, sentiments, nostàlgies, pors, angories, que Saint-Exupéry ens sap contar. I és que aquells aeroplans, quasi esquelètics, delicats, sensibles, miraculosos, formen tot un retaule de gestes honorables i pacífiques quan serveixen d'enllaç postal, i esdevenen ocells agosarats i en perill quan la guerra els empeny cap als cels plens de foc. Quins eren els avions de l'època daurada de Saint-Exupéry? Doncs, tenim, per exemple, el "Farman F.60 Goliath", amb els seus dotze passatgers i una parella de tripulants. I el "Bleriot-Sapad 51, del 1924. I

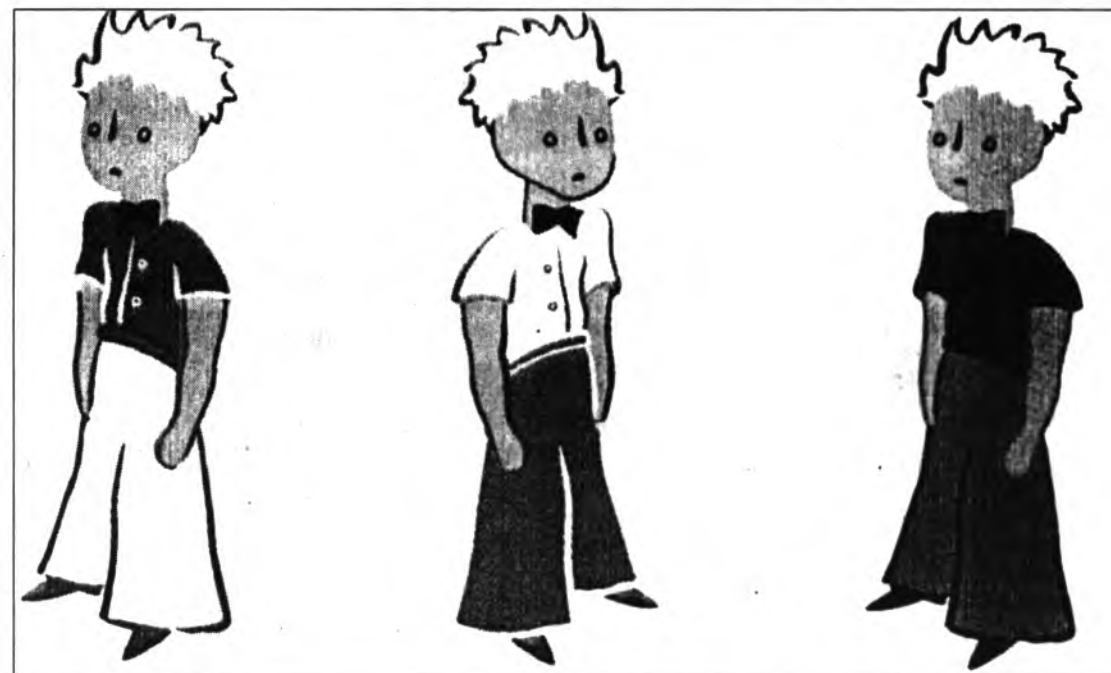
Enguany es celebra el centenari del naixement d'un dels més grans escriptors universals del segle XX que sapigué posar en clau literària les seves experiències aeronàutiques. Sigui aquest el nostre homenatge.

aquell hidro també francès, el CAMS 53-1 que data del 1929... O el "Couzinet 70", més conegut com "Arc-en-ciel", de bella silueta, fabricat el 1929 i que era capaç de transportar una càrrega de 600 quilos. Esmement, així mateix, el "Potez 540 M 4", el més gran aparell de transport o bombardament construït a França en el temps d'entreguerres i que entrava en servei el 1935. Algunes unitats d'aquest model participaren en la guerra civil espanyola... I al costat de Saint-Exupéry, quants de noms d'arriscats aeronautes que no saberen o no pogueren escriure en clau de literatura les seves experiències: Santos-Dumont, Bleriot, Lindbergh, Harold Gatty... Però dominar el cel era encara una certa utopia... Tot el que es feia era navegar pel cel i tot navegant pel cel, sentir-se, com en el cas de Saint-Exupéry, "més petit que un ocellot sota la capa immensa de Déu..." Ω

Saint Exupéry, un escriptor compromès

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

La vida d'Antoine de Saint Exupéry queda marcada fins-i-tot en els darrers moments per la tragèdia de la guerra i per la lluita afeïssada en defensa dels drets humans. Encara que per defensar els drets dels més febles s'hagi de passar pel gran drama bèl·lic, que convergeix en un assassinat, fins i tot el més innocent. Però la passivitat davant la injustícia, també és un crim i des d'aquest punt era necessari la defensa d'Europa davant la pujada al poder i l'expansionisme del govern del dictador Gustau Adolf Hitler i de tots els seus Estats-satèl·lits i col·laboracionistes.

Saint Exupéry fou un home ferm i conseqüent amb les seves idees.

Nasqué un vint-i-nou de juny de 1900 a Lyon, als quatre anys morí son pare. Quan tenia dinou anys complia el seus deutes envers la pàtria a l'aviació d'Estrasburg, tres anys després aconseguia la seva llicència com a pilot a les Forces Aèries Franceses i després passava a l'aviació civil. El 1926 va conèixer a Jean Prevost i publicà la seva primera obra literària a la revista "Navire d'argent", on publicà "L'aviateur", un relat autobiogràfic sobre un pilot que, com ell, es deprimia quan no vola, ingressa a la societat d'aviació Latecoère a Toulouse com a pilot de línia. Publica "Courier Sud" l'any 1929. Dos anys després, treballava en la seva segona obra literària "Vol de nuit", introduït per André Gidé. El 1934 s'incorpora al servei de propaganda d'Air France. Un any més tard, farà feina com a corresponent a les festes de primer de maig a Moscou, descrivint el culte a la personalitat

i el burocratisme del règim estalinista. Intenta fer la travessia entre París i Saigó a un "Simoun", es veu obligat a fer un aterratge d'emergència enmig del Sàhara i és rescatat per uns beduïns cinc dies més tard.

Durant els dies que va restar davall l'avió se li ocorreix la novel·la "El Petit Príncep" i així ho descriu l'autor: "La primera vesprada em vaig adormir sobre l'arena a milers de milles de qualsevol terra habitada. Jo estava més aïllat que un naufrag sobre una barca en mig de l'oceà. Llavors, imaginau-vos la meua sorpresa, a l'albada quan una petita veu estranya m'ha despertat. Ella deia: -Per favor... Dibuixau-me un mè!"

-He!
-Dibuixau-me un mè...
Vaig pegar un bot com si m'alcancés un raig. Em vaig fregar els ulls. Vaig mirar de cap a baix. I vaig veure un homenet gentil extraordinari que em tractava amb molt de respecte."

L'octubre de 1938 és corresponent a Espanya del "Paris-Soir" i descriu el drama de la guerra i reflexiona sobre el sentit de la lluita dins els dos bàndols confrontats: "...Aquí teniu la conversa bes-caniada, el fruit d'una hora de caminar de perills i esforços... No hi manca res! Aquí la teniu, tal com ha estat bressolada pels ecos, sota les estrelles: 'ideal... Espanya... Pa dels nostres germans'... Amb paraules que semblen contradir-se, tots expressem, però, els mateixos impulsos. La dignitat dels homes, el pa dels nostres germans. Ens separen els mètodes que són el fruit dels nostres raonaments-no les nos-

tres finalitats. I així ens fem la guerra, uns contra d'altres, en direcció a les mateixes terres promeses..."

El 1939 escrivia "Terre des Hommes". S'iniciava la segona guerra mundial i les tropes nazis envaien França. El 1940 aconseguí arribar als Estats Units i s'allistà a les tropes d'alliberament, dirigides pel general De Gaulle a Saint Dizier. El 1941 escriu "Pilot de guerra" a Nova York. El 1943 publicà la seva obra més coneguda, "El Petit Príncep" que dedicà a un amic i company, Lleó Werth, capturat pels feixistes i comença la seva dedicatòria dient: "Demano perdó als nens d'haver dedicat aquest llibre a una gran persona. Jo tenc una excusa seriosa: aquest gran home és el millor amic que he tingut en el món. Jo en tenc una altra: aquest gran home pot comprendre tot el que cal saber, també sobre els llibres infantils. I una tercera aquesta gran persona habita a la França que pateix gana i fred i que necessita ser consolada. Si totes aquestes motius no són suficients, jo vull dedicar aquest llibre al menut que fou en altre temps aquesta gran persona. Totes les grans persones han estat menuts des del principi. (Però poques d'elles se'n recorden.) Jo corregiré doncs la meua dedicatòria: A Lleó Werth quan era un al·lot petit."

El 1944 el darrer any de la seva vida profundament compromesa amb la seva pàtria i amb la lluita antifeixista escriu "Lettre à un Ottagé", "Citadelle" que restarà inacabada. El trenta un de juliol parteix a una missió a les costes italianes i és tocat per l'aviació naz davant la Côte d'Azur. Ω

Antoine de Saint-Exupéry a la terra dels homes

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Són paraules de Saint-Exupéry (1900-1944), l'escriptor-aviador, aquell que guanyà el prestigiós premi Fémina de novel·la el 1931 amb l'obra "Vol de nit" i que ja havia publicat "Correu del Sud" amb gran èxit de lectors. Igual acceptació i bona crítica tingueren "Pilot de guerra", "Petit Príncep", "Ciutadella" i "Terra dels homes", de la què se n'han venut, ara mateix, més

de tres milions d'exemplars arreu de França...

Però que és aquesta Terra dels Homes que ens convida a la reflexió, que posa al descobert les nostres febleses i temors, que ens desafia amb la seva sorra de desert saharià o els seus rocs de muntanya quasi inaccessible... L'escriptor mateix ho diu a cada moment de la seva obra: "Es inexplicable que nosaltres siem

encara vius. Jo remunt, amb la làmpara elèctrica a la mà..., les ombres de l'avió sobre el solatge. A dos-cents cinquanta metres del seu punt d'aturada ja hi trobam ferros entorsillats i planxes les quals, tot el llarg del recorregut, han anat aplanant la sorra. Sabríem, en arribar el dia, que havíem xocat, quasi tangencialment, contra una pujada dolça en el cim d'una meseta deserta..."

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palma Nova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any, amb piscina. Tlf. 971 867284.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empapador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca me-

va. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

S'ofereix mariner amb experiència per a tenir cura i netejar vaixells. Lluís 971 604 790 - 609 723 707.

Representants musicals que es posin en contacte amb "Marejol" per contractar actuacions a les Illes. Som un grup capdavanter al Principat. Tel. 933 593 632.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació

lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensen la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abs-tenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanixera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Oculs i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29- 07670 Portocolom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/ 2 Volta 31- 07209 Son Mesquida-Mallorca.

Cerc femella maca, romàntica i amb les ungles llargues. Escriviu a: Oscar carrer Blanquerna, 58 - 07010

Palma.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163-08400 Granollers (Vallès Oriental).

Cerc al·lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel·ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al·lotes, noies, ragazzas. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al·lotes enrollades i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

Hola, soc un noi de 16 anys i estic interessat en cartejar-me amb gent que també defensi l'alliberament nacional dels països Catalans. M'agraden "Els Pets" "Brams" i "Jo t'ho diré". Enric Blanc. C/ Montcada, 1 - 08291 Ripoll.

Naturalesa, la mar, la muntanya, una pel·lícula, un cafè... si ets dona, atractiva i divertida, t'he de conèixer urgentment. Bústia postal 1174 - 07080 Ciutat de Mallorca.

COMUNICATS

Si vols rebre la revista L'LLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explo-tació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de

Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337.200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Vos recomanem boicotar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusa. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direcion a: Ende-cha Astur-Puxa. Cai Llan-greu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

PETITS ANUNCIS

comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluita>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellers de Mallorca, necessitam gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Casteller!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es

Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura.

ra. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriviu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7-43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeu-vos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targe-

tes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretan-

ya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes. Posteriorment s'editarà l'evangelí segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

Ha nascut Correfoc!!! Una revista de literatura i Història catalanes. 64 pàgines 250 ptes. Col·labora-hi o fes-te'n subscriptor. Tlf. 971 200 810. Lluís.

A Ciutat estam creant el primer equip de rugbi català de Mallorca. Els Almogàvers. Interessants cridar al 971 200 810. Lluís.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui en parlar. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

VENDES

Venc piano marca TLE-YEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc embarcació Borràs 640. Bon estat i bon preu. Tlf. 971 865 405

Videoconsoles, jocs, còmics a preus realment assequibles: Infomanga, carrer de sant Geroni, 2 Tel 636 720 814 Manacor.

Compraria videojocs, videoconsoles cotxes. Telefonau al 636 720 814. Sant Geroni, 2 local 3-07500 Manacor.

L'ESTEL. SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

Sarrionandia, el poeta que no existeix

PER QUIM GIBERT, ENSENYANT

Joseba Sarrionandia (Iurreta, Biscaia, 1958) és un perfecte desconegut als Països Catalans. Malauradament la nostra cultura acostuma a descobrir la majoria de literats bascos quan prèviament han estat traduïts a l'espanyol i han tingut èxit comercial, com en el cas d'en Bernardo Atxaga.

Precisament amb Atxaga i d'altres aprenents d'escriptor de la seva joventut, entre ells un Jon Juaristi que no té res a veure amb l'actual, formarà el seu primer grup de lletraferits.

La seva militància a ETA l'acabarà condemnant a 28 anys de presó, dels quals no en farà més que 5 arran de la seva fuga del Penal de Martutene (Gipuz-

koa). Sarrionandia s'encabirà en un dels bafles que utilitzava el cantant Imanol, en un recital a l'esmentat centre penitenciari el dia de Sant Fermí de 1985, per fer-se esmunyedís entre els carcellers. Des de llavors ençà és un home que viu amagat: "Empresonat, fugat i exiliat, personifica el sentit tràgic de l'escriptor compromès per mitjà de les obres quotidianes", escriu Omar Nabarro, estudiós de l'obra de Sarrionandia.

Tot i que ser el creador de nombrosos contes infantils, assajos i traduccions de T.S.Elliot i Fernando Pessoa, és sobretot l'autor líric contemporani de més volada en èuscar: "Joseba Sarrionandia ja

no és només amic del seus amics o enemic del seus enemics. La seva obra ha superat els cercles infernals que ha viscut Joseba, i s'ha convertit en gran referent de la literatura basca. Els lectors rebem els seus llibres com profitoses correspondències llunyanes. Gaudim amb la seva poesia. També ens espantem. Ens espantem perquè ens parla d'algun lloc, se'ns fa esgarriós interpretar els presagis", apunta Ruper Ordorika, un dels més prestigiosos cantants bascos.

L'editorial Txalaparta (78 P.k., 31300 Tafalla, Nafarroa) ha editat fa uns mesos la darrena de les aportacions poètiques de Sarrionandia, *Hau da ene*

ondasun guzia, que es pot traduir per Això és tot el que tinc.

Il·lustracions en color d'un alt nivell artístic i versions en espanyol, francès, anglès i alemany de cada poema arrodoneixen el llibre. A més a més, l'esmentada publicació va acompanyada d'un disc compacte d'excel·lent qualitat que inclou poemes recitats pel propi poeta i col·laboracions musicals de Mikel Laboa, Fermín i Jabier Muguruza, Oskorri... "Sarrionandia presenta una col·lecció de poemes en la seva línia, que no és altra que la línia de la poesia basca que arranca dels "bertsolaris" (poetes improvisadors) i culmina en la segona meitat de segle passat amb Gabriel Aresti. És una poesia molt arrelada en la seva terra mil·lenaria i determinada pel seu idioma mil·lenari", assenyala el periodista Antoni Batista (La Vanguardia, 18-2-2000).

Arran dels seus lligams amb lluita armada per l'alliberament d'Euskal Herria i del seu pas per la presó, escriu amb mots com els d'aquest poema intitulat Coses que no existeixen: "...La majoria dels països són països desconeguts / Quanta gent, quants instruments hi ha en el món que no existeixen / Vam néixer en una província que no existeix i tampoc existim, en la mesura en què som el que no som / (...) Però també existeix allò que no existeix / La vida es composta de fragments que no existeixen". Aquest exprofessor universitari de filologia basca és home de reflexions crítiques, amant de l'humor negre i l'ironia absurda.

Hau da ene ondasun guzia és una edició multimèdia que no hauria de passar desapercebuda. "Contra el consum, creació", que diria de jove Sarrionandia. Ω

Solidaritat internacional Solidaritat amb Paqui Gil

TARIFA/CADIS.- Paqui Gil, membre de la Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía, va ser detinguda per la Guàrdia Civil el 1997 per haver ajudat a un immigrant que havia arribat a la península en patera. Paqui va tenir a l'immigrant a casa seva durant un mes mentre es recuperava de la travessia i va ser detinguda quan el traslladava a un altre lloc.

Després de passar dos dies a la presó el jutge va considerar que no hi havia motius de delictes, però en canvi, la Subdelegació del Govern central si va considerar que calia castigar a Paqui, a la qual li van imposar una multa de 250.000 pts. Això va desencadenar una intensa campanya d'autoinculpacions, entrevistes amb la Subdelegació, etc., que no van fer canviar l'opinió del govern. Davant d'això es va interposar un recurs contenciós administratiu al Tribunal Superior de Justícia d'Andalusia que ara ha sentenciat que "el fet que els estrangers que arriben a Espanya insisteixin, en part ve motivat per l'existència d'organitzacions i individus que, amb una o altra finalitat, es presten a burlar el sistema legal espanyol", i per tant, Paqui ha de pagar la multa. No cal dir que aquesta sentència s'enmarca en la campanya alarmista i xenòfoba del govern central contra els immigrants i les persones que els ajuden. Tot i que es presentarà recurs contra la sentència, la Asociación Pro Derechos Humanos de Andalucía demana la solidaritat de tothom, i fa públic el nº de compte corrent (BBVA 1302-1250-22-0024544340) per qui pugui fer aportacions. **Contra-Infos 10/7/00**

Cremen viu a un dirigent indígena de la comunitat aimacha

AMAICHA DEL VALLE / TUCUMAN / ARGENTINA.- Jorge Santucho, membre de la comunitat Amaicha del Valle va ser pràcticament cremat viu el passat 10 de juny per membres de la família Cruz, representants dels interessos econòmics i polítics caciquils de la zona. La família Cruz (denunciats nacional i internacionalment per depredació de recursos arqueològics a la Ciutat Sagrada Diaguita de Quilmes) van vallar 15 hectàrees de terres on es troba la comunitat Amaicha i les cases dels comuners/es, privant-los fins i tot d'electricitat i aigua i intimidant-los a abandonar les terres en 24 hores. La comissió directiva de la comunitat va decidir tirar a terra les valles i accedir a l'espai comunitari. Davant d'això, un grup comandat per un dels Cruz van començar a agredir violentament els 200 comuners/es que intentaven accedir a les seves terres, i va ser aleshores quan van cremar viu a Jorge Santucho, que conduïa el tractor amb el qual tiraven les valles.

Ja amb anterioritat, el secretari de cultura de la comunitat de Quilmes va patir una brutal pallissa per denunciar les activitats especuladores de la família Cruz. Aquestes comunitats indígenes estan alarmades per l'augment de la violència contra elles. **Contra-Infos 10/7/00**

EEUU presiona per tal d'iniciar una guerra biològica als cultivadors de fulla de coca

MEDELLÍN/COLOMBIA.- El govern Colombià, ha acceptat sota la pressió dels

Estats Units, provar l'efectivitat d'un fong herbicida, per lluitar contra les plantacions de Fulla de Coca. El fong en qüestió (*Fusarium Oxiporum*) es reproduïx de forma natural en algunes plantes de Coca i les aniquila. El president de Colòmbia va acceptar aquesta "investigació" el dia abans que el president dels EUA, Bill Clinton signés un ajut de 1300 milions de dòlars pel anomenat "Plan Colòmbia", ideat per acabar atacar als moviments d'insurgència i guerrilles, amb l'excusa d'acabar amb el narcotràfic. Alguns senadors republicans, van fer saber a les autoritats colombianes que ells recolzaven el lliurament de l'ajut amb "l'esperança" de que "s'acceptés" investigar aquest fong.

Aquest fet posa de relleu el caràcter coaccionador dels "ajuts". Des d'EUA s'ha potenciat el difondre l'equivocada idea, que la guerrilla és la principal responsable del narcotràfic a Colòmbia, fet que contrasta amb que els EUA són el principal país consumidor de cocaïna, o que la DEA (narcòtics nord-americans) esdevenen un important grup de pressió política i econòmica en els països productors de fulla de coca. Amb la imposició de l'ús d'aquest fong, a banda de ser un altre cop a la sobirania del poble colombià, amb mètodes de guerra biològica, esdevé un perill per l'ecosistema colombià, granges, animals i d'altres collites.

Contra-Infos+Red Juvenil 14/7/00

Perilla el desaforament i posterior judici al genocida Pinochet

CHILE.- El cas del General Augusto Pinochet, pot tornar a donar un tomb.

Sembla ser que el procés de desaforament que l'ex-dictador trontolla amb el pas dels dies. Segons Hugo Gutiérrez, un dels lletrats del CODEPU, que va al·legar a la cort d'apel·lacions el desaforament del genocida Pinochet, per posteriorment poder jutjar-lo. Sembla ser que la Cort Suprema, darrerament està rebent pressions del actual govern i altres, per fer com una espècie de llei de punt i final i així poder "tancar" d'una vegada la transició a Xile, perquè sembla ser que en l'actualitat, a Xile, és un "país sobirà amb un sistema jurídic sòlid i consolidat".

Com que senzillament fer aquesta llei de punt final, seria molt escandalós per a l'opinió pública internacional, així que la estratègia és dilatar el procés, posar-li obstacles, com és el fet de que la vista d'al·legacions prevista pel dia 5 de juliol, s'aplacés pel dia 12, i possiblement no es porti a terme fins al dia 19. Tenint en compte, que el tribunal te uns 20 dies per decidir sobre el cas, ja ens plantem al mes d'agost, mes en el que seria més difícil preparar mobilitzacions a EUA i Europa, que són àrees de forta influència. Els advocats ens demanen que col·laborem en la difusió de la importància del desaforament del Dictador Augusto Pinochet per part de la Cort Suprema, posant-se en contacte amb el màxim d'organitzacions de drets humans i enviant cartes als responsables del Govern de Xile i al president de la Cort Suprema. Ω

Zitzània+Advocats del cas pinocet
6/7/00

Dia Mundial de la E.L.A.

MIQUEL ALEMANY I BAL·LE

El dia 21 de juny de cada any es celebra arreu del món el Dia Mundial de la E.L.A. (Escleròsi Lateral Amiotròfica). Aquesta és una greu malaltia neuromuscular que produeix una degeneració de les motoneurons.

La persona que pateix aquesta malaltia veu que els músculs de les cames i els braços es van paralitzant a poc poc i té dificultats per articular les paraules de tal manera que a dures penes s'entén la seva conversa.

Enguany es va decidir celebrar aquesta jornada el dissabte 17 de juny per mor de que hi hagués personal suficient per poder atendre les persones interessades en que la E.L.A. pugui ser curada tal com hagués volgut Na Caty Salom i Parets, fundadora de una associació anomenada A.D.E.L.A.

A.D.E.L.A. té com principals funcions trobar un remei per acabar amb aquesta xacra i ajudar a les persones que pateixen aquest mal donant tota la informació possible per dur los per bon terme.

La mallorquina Caty Salom i Parets, quan tenia 18 anys, va emmalaltir d'E.L.A., que la va portar a la mort vuit anys després.

Na Caty no es desanimà mai, va ser una jove valenta amb ganes de lluitar i de fer el bé pels altres. Fins el dia de la seva mort, va treballar dirigint aquesta associació perquè els malalts no tinguessin tant de patiment i disposassin de totes les comoditats possibles, a més de intentar trobar un remei per aquesta malaltia, que és la E.L.A.

A Mallorca, A.D.E.L.A. té la seu social al poble de Santa Maria del Camí, al Carrer LLarg nº 56. El seu actual president és en Bartomeu Salom i Dolç: pare de Na Caty. Té 189 socis, fets per obra de Na Caty. Entre ells es troben el bisbe de Mallorca: Teodor Ubeda i Gramage i el batle de Santa Maria del Camí i conseller de Agricultura del Govern Balear, Mateu Morro i Marcé.

A Menorca tenen una delegació, en la qual el senyor Joan Mascaró i Florit actua de delegat. A.D.E.L.A. va néixer de dues sòcies que no formen part de la directiva. Aquestes sòcies són les senyores Joana Estarellas i Catalina Salom Dolç (tia de Na Caty). Elles son l'"alma mater

" de aquesta associació.

Per recaptar fons, A.D.E.L.A. organitza sopars on es fan rifes de cotxes i a més celebra concerts de Música Clàssica i dur a terme tota casta de actes per recaptar fons que puguin trobar el millor remei per curar la E.L.A. El seu darrer acte social va tenir lloc a la Fira de Santa Maria del Camí, on es celebrà una exposició de quadres antics del poble, per poder-los vendre. Varen recaptar 300.000 pessetes.

Existeix la Beca Biomèdica de Investigació Caty Salom i Parets perquè es pugui trobar una solució en aquesta malaltia. La Reina Sofia rebé a la gent que forma part de A.D.E.L.A. el passat mes de maig i

Caty Salom i Parets, al principi de la seva malaltia.

es mostrà interessada per les seves activitats.

Entre els projectes de A.D.E.L.A. es troben els de la contractació de un fisioterapeuta amb servei a la Creu Roja, la contractació d'un logopeda i que la gent la pugui conèixer.

A.D.E.L.A. és molt agraïda amb els seus socis i als que hi col·laboren perquè els malalts de E.L.A. se puguin curar.

Cal que la gent que tengui aquesta malaltia es posi en contacte amb l'associació que fundà Caty Salom i Parets. La gent que treballa en aquesta associació posarà el millor cor que té per poder curar-li aquest mal o que tengui les millors comoditats possibles. Tots els qui treballen a A.D.E.L.A. ho fan sense fins de lucre. Si la gent que pateix aquesta malaltia actua així i A.D.E.L.A. els ajuda com cal, es respectarà la voluntat de Na Caty, que no era més que fer el bé pels altres i aquest consistia en que la E.L.A. fos històrica. Es a dir que sigui una malaltia curable. Ω

Tantes coses fetes... ...tantes per fer

Encara no fa un any, i...

- Avui hi ha més prosperitat social.
- El nostre territori ha millorat en qualitat.
- Preparam unes infraestructures modernes i adequades.
- Apostam a fons per l'economia productiva.
- Avui els joves estan més preparats per al futur.
- L'estructura administrativa és més democràtica i participativa.
- El diàleg social és avui més present que mai a les nostres Illes.

**Tantes coses fetes...
...tantes per fer**

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**

Quatre illes,
un país
cap frontera

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA TOTA(XLV)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"La llengua i la història són els botins més preuats a l'hora de sotmetre un poble" (Angel Guimerà).

El P.P. ho sap i per això vol reescriure la nostra Història i tornar a la censura franquista sota les maquiavèliques i mentideres pressions de les "cruzadas antinacionalistas" de les TVs i premsa que controlen. Volen fer de la Història una versió moderna de la "Formación del Espíritu Nacional", tot amagant coses com que els Reis Catòlics eren uns antisemites cobejosos d'or, que els castellans van matar més de 100 milions d'amerindis o que durant segles hi hagué una absoluta censura d'un munt de llibres de molt diversa temàtica fins al punt que qui tingués llibres prohibits acabava a la foguera i fins al punt que molts llibres eren segrestats i reescrits per la censura. Ara, els hereus directes de la Inquisició (el PP via franquisme i integrisme espanyolista) volen continuar reescriuint llibres segons els seus abjectes interessos polítics.

ELS REIS CATÒLICS: 1492-1493.

Butlla papal per a fer possible el matrimoni de Fernando i Isabel, els quals eren cosins, tots dos Trastàmars. Enceten així el poc recomanable costum de casar-se entre familiars, que s'allargarà durant els Austries, sempre vorejant l'incest.

"Poc valdria fer lleis i Constitucions si no eren per nós, i els nostres oficials, observades; per això, confirmants els Usatges de Barcelona, i les Constitucions del Principat de Catalunya, capítols i actes de cort, privilegis comuns i particulars del dit Principat, volem i manem que sien observats (...) volem i declarem que qualssevol lletres, provisions, manaments, comissió o comissions amb carta o sense carta contra els dits Usatges, Constitucions, capítols i actes de cort, i encara contra privilegis i llibertats, usos i costums de l'Església, de barons, cavallers i homes de vila del Principat de Catalunya i dels singulars per aquells atorgades i d'ara endavant atorgadores i fetes per nós i els nostres successors, o pel nostre primogènit, o llocinent, governador, o portaveu de governador, o per qualsevol altre oficial nostre present o futur, que sien nul *ipso facto* (...). I si els dits oficials o jutges no servessen les dites coses (...) proveïssen, signassen, posassen manaments, o fessin qualque cosa en qualssevol causes o negocis civils, criminals o mixtes, contra els dits Usatges, Constitucions, capítols, actes de cort, privilegis, usos o costums, volem que *ipso facto* incorren en sentència de pena d'excomunicació (...). Entès emperò que si (...) hom dubtàs si s'ha de revocar o no (una actuació contra els privilegis) que en tal cas el canceller, vice-canceller o en el seu cas regent (...) en sis dies després de la dita requesta estiga sota les penes més avall contingudes, sia portat a fer-ne relació en l'Audiència Reial (...) i oïda de paraula a part, o el seu advocat, i el dit oficial si hi vol ésser, hom voti amb jurament, i sia tancat i declarat sense salaris ni despeses algunes (...)"

(La Constitució de l'Observança. Ferran II a les Corts de Barcelona del 1480-1481, per a confirmar el constitucionalisme català).

Las consecuencias de la rendición de Granada

En fechas recientes. El 26 de Diciembre se celebró en Almería y el 2 de Enero en Granada la conmemoración de la conquista castellana de los últimos reductos de Al-Andalus. En ambas ciudades dos movimientos sociales (Plataforma 26 D y Manifiesto 2 de Enero) van calando en la sociedad civil para sustituir unos actos militaristas, xenófobos y despreciadores de nuestra historia por otros que sean signos de tolerancia y de reencuentro con nuestras raíces.

Desde el Independencia colaboramos en el conocimiento de aquellas fechas con la reproducción parcial de un documento de la época sobre noticias de los Reyes Nazaritas o capitulación de Granada y la emigración de andaluces al Magreb ("Kitab Nubdat al-asr fi abjar muluk Bani Nasr aw taslim Garnata wa nuzul al-Andalusiyin ila l-Magrib").

Este documento está tomado del sitio web ADN <http://www.isocanda.org/adn>, donde podrán encontrarlo com-

pleto, es un magnífico sitio sobre la historia de Andalucía.

ADN

"El día dos de Rabí el primero del año 897 -1492-, avanzó el monarca cristiano con sus tropas hasta las cercanías de la ciudad; y habiendo enviado un ala de sus ejércitos a que penetrara en la ciudadela de la Alhambra, permaneció él con el grueso del mismo acampado en las afueras de la ciudad, pues recelaba de alguna traición. Para mayor seguridad había exigido ya de los granadinos, al tiempo de firmar el pacto que se ha hecho mención, la entrega en rehenes de un grupo de conciudadanos. Quinientos de éstos fueron los entregados a tal título, a los cuales aposentó en el campamento: sólo entonces se decidió a avanzar en la forma dicha. (...)

Sabida por los de la Alpujarra la entrada de los granadinos en la obediencia de los cristianos, enviaron sumisión al monarca, quedando así bajo su jurisdicción. Ya no les quedaba a los musulmanes pedazo alguno de tierra en el Andalus. ¿Somos de Dios y a Él tenemos que volver! . Decidióse por fin el rey a dar libertad a los rehenes que retenía, dejándoles marchar con garantía para sus vidas y haciendas y rodeados de toda clase de honores. (...)

Cuando fue ya completa la tranquilidad en la ciudad, otorgó permiso para pasar el mar, para lo cual puso en la costa las oportunas naves. Los que habían decidido hacer la travesía empezaron a vender su hacienda, fincas y casas. Tal había que vendía su huerta, tierra de labor, cermen o campo por un precio inferior al valor de los frutos, siendo los compradores bien los musulmanes que habían optado por quear como mudéjares o bien los mismos cristianos. De un modo parecido se enajenaban las alhajas y efectos. La orden dada para el viaje era que se presentasen en la costa con todos sus familiares. Una vez allí, los cristianos se encargaban de embarcarlos con toda clase de consideraciones y respetos, pasándolos a la banda magrebí completamente tranquilos y seguros.

Por aquel entonces prodigaba el monarca cristiano toda clase de ciudadanos, consideraciones y respetos a los musulmanes, hasta el punto de excitar los celos y la envidia de los propios cristianos. Vosotros -decían éstos a aquellos- gozáis ante nuestro rey de más aprecio y honores que nosotros mismos. En efecto, rebajóles los tributos y tratábalos con justicia. Todo ello no era más que habilidad y maña para atraérselos y apartarles de emigrar. Fueron muchos los musulmanes que, movidos por la ambición y creyendo por otra parte que este trato sería duradero, adquirieron a bajo precio haciendas y muebles preciosos y se decidieron a convivir con los cristianos. (...)

Parecióle más tarde al rey trasladar al emir Muhammad bin Alí a la costa de Magreb, Ordenóle, pues, que se aprestase a hacer la travesía, para lo cual dio comisión de que arribasen naves al puerto de Adra, donde se le reunieron otros muchos musulmanes que determinaron emprender el mismo viaje. Todos ellos, emir y acompañantes, embarcaron en las naves aprestadas, bien atendidos, respetados y honrados de los cristianos. Como final de su navegación, desembarcaron en Melilla, en la costa del Magreb, desde donde continuaron a Fez (guárdela Dios). (Tras una serie de vicisitudes la emigración de los musulmanes granadinos cesó y entonces...)

Cuando vio el rey de los cristianos que los musulmanes habían abandonado sus proyectos de emigración y que se habían decidido por adoptar la condición de mudéjares, a decir dándose y estableciéndose en el país, empezó a faltar a las condiciones en un principio pactadas.

Prosiguió violándolas, una a una, y quebrantándolas, artículo por artículo, hasta incumplir las todas en absoluto.

Entonces cesó el fuero del Islam para los musulmanes, quienes se vieron menospreciados, dejados y tratados altaneramente por los cristianos. Impusieronseles alzas, grabóseles con pesados tributos y hasta se les suspendió el pregon

del almuédano en las torres. Ordenóles también que, abandonando la ciudad, pasasen a habitar en los arrabales y alquerías y que no quedasen en Granada más que los Abencerrajes. Y llenos de oprobio y humillación tuvieron que salir de la ciudad."

BIBLIOGRAFIA: TUÑON DE LARA. Textos y documentos de historia antigua, media y moderna. Historia de España. Vol XI. Ed. Labor. Madrid.

Fernando i Isabel durant els primers anys.

17.4.1492: "Capitulaciones de Sta. Fe" entre els reis i Colom: les terres descobertes seran per a la Corona, Colom n'esdevindrà el virrei, governador general i almirall de Castella, amb un 10% de les riqueses trobades. Naturalment, quan veuran el que realment Colom ha descobert, els reis ficaran la marxa enrere i les capitulacions esdevindran paper mullat.

4.1492: Lorenzo de Mèdici mor. Començ de la decadència de la gran Florència renaixentista.

d.4.1492: Després de les Capitulacions, els reis donen per conclosa llur conquesta militar sobre Al-Andalus. Ara preparen un procés d'assimilació ideològica i cultural que Castella malda per imposar amb tota mena de violències, i de manera integral i absolutista (en tots els àmbits: econòmic, jurídic-polític, religiós, simbòlic, territorial, etc.) durant més de segle i mig, fins a l'anihilació de l'Islam al sud peninsular: prohibició paulatina d'idiomes, religió, usatges i costums andalusins. Tanmateix, per manca de les eines tecnològiques adients, el genocidi no serà pas complet i entre la població mestissa i camperola perviuran fins a l'actualitat abundosos trets culturals del vell Al-Andalus (com el flamenc). Durant segles, la població autòctona contrària al ferotge assimilacionisme imperial de Castella optarà per arrecer-se en serrallades i petites aldees. Les terres de la fèrtil Andalusia són repartides entre els grans nobles castellans i repoblades per colons, mentre que la població autòctona queda desplaçada a zones pobres i feréstegues i en condicions d'extrema servitud. Els castellans calen foc a cents de milers d'hectàries de boscs per a evitar que esdevinguin recer dels perseguits, fins a trastocar els ecosistemes andalusos.

1492: El tresorer reial de la Corona catalano-aragonesa, el valencià Lluís de Santàngel, manlleua un milió de maravedins per a l'empresa d'en Colom. La mitologia espanyolista pretén que la reina castellana "empenyora ses joies" quan, evidentment, Isabel, aquest any, era molt més rica que això.

El regne de València arriba als 319.650 hab. (uns 200.000 el 1348), malgrat pestes, caresties, fams, riudes i altres desastres cíclics ben sovintejats. El nombre de musulmans i catòlics hi és prou similar.

Mor Jaume Huguet, el major pintor gòtic català, qui adaptà les aportacions de l'art flamenc i del Quattrocento italià als lluent gustos catalans.

La Inquisició crema Bibles a Barcelona.

Lluís XI de França envaeix el Rosselló.

Lleis discriminatòries dels reis Trastàmars contra els Roma o gitans.

3.8.1492: Cristòfor Colom salpa de Pals de l'Empordà, en direcció a l'Atlàntic, com ho demostren diferents cronistes estrangers posteriors no afectats per la reescriptura de la història dels Austries, així com de nombrosos lapsus. Palos de Moguer,

vora Huelva, d'on la historiografia oficial diu que salpà, es troba terra endins i no consta enlloc que mai hagi tingut port. Làmines del l'època representen les muralles de Pals de l'Empordà (Palos de Moguer no n'ha tingut mai, ha estat sempre un vilatge pobre i no pas de mariners), i diversos testimonis estrangers parlen que Colom sortí de la Mediterrània. Els espanyols ho falsificaran amb el fi de monopolitzar les enormes riqueses americanes front als descendents d'en Colom i dels drets de la Confederació catalanoaragonesa. També hi ha un desfasament de més de 600 milles en el llibre del viatge: tot just la distància entre Pals d'Empordà i Palos de Moguer. Hi ha dades i citacions del s.XVI per a suposar que la majoria de mariners en aquest primer viatge són catalans.

Alexandre VI, detall d'un fresc de Pinturicchio, 1492-94

11.8.1492: A Roma **Roderic de Borja** (ca.1431-1503) és nomenat Papa: Alexandre VI. Roderic havia estat adoptat per l'anterior papa Borja, Calixt III (oncle per part de mare), i ja d'adolescent rebé rendes, estudià lleis a Bolonya i fou successivament cardenal, bisbe i un capaç administrador de la Cort papal. Durant el còncile compra vots per a assegurar-se els necessaris dos terços, però fou ben rebut en general a causa de la major por que provocaven uns altres candidats. Durant el seu Pontificat el català és ben habitual al Palau pontifici. Malgrat per defensar els Estats Vaticans de l'avidesa de les potències i, tot i ser un pèssim pastor, serà un monarca lluentíssim, fins i

tot plantarà cara als Reis Catòlics. Sa consciència de catalanitat, però, no serà tan clara com en l'anterior Papa Borja, i sa vida privada serà molt més dissoluta (com ara, abans i després de sa coronació pontificia anirà reconeixent fins a 10 fills, i és acusat d'orgies i incest), enmig d'una Cort renaixentista plena d'intrigues i de grans interessos maquiavèlics. El decurs del seu pontificat ve determinat per consideracions del clan familiar: fa acèixer de gran manera les fortunes de sos fills a través de nomenaments polítics i eclesiàstics i de casoris. L'especial mala fama dels Borja —semblants a uns altres papes de l'època quant a corrupció— és deguda a la malfiança dels clans italians monopolitzadors del Papat contra una dinastia de papes "barbari".

Els Borja comencen cercant una aliança amb els Sforza de Milà contra la Dinastia trastàmara de Nàpols.

6.9.1492: Colom deixa arrencar la Gomera (Canàries).

10.10.1492: La tripulació d'en Colom és mig avalotada.

11.10.1492: Troben a la mar rastres de terra pròxima.

12.10.1492: **En Colom arriba a l'illa de Guanahani**, a les illes Lucaies, potser l'actual S. Salvador o Watling, zona habitada per indis arauacs. Arreu l'Amèrica ("Abia-iala" per als caribencs, "Tahuantinsui" per als inques) viuen entre 70 i 80 milions d'indígenes. Durant els propers dos segles més de 100 milions d'amerindis moriran con a conseqüència del genocidi, esclavatge i epidèmies que els portaran els castellans.

7.12.1492: **Joan Canyamàs**, un pobre pagès de remença, intenta atemptar contra **Fernando II** a la Plaça del Rei de Barcelona, a les escales (indret dels processos de la Inquisició). Li dona un cop de punyal al coll, però la grossa cadena d'or que sempre hi duu li frena el tall, així i tot passa 3 dies pràcticament mort, el tall és tan enorme que la reina no vol ni mirar-li'l. Al final reviscolarà i serà el cervell gris —tal com diran els seus successors Habsburgs— de la creació del gran Imperio.

OH, OH, OH, GRAN MERAVELLA!...

Oh, oh, oh, gran meravella!

Gran meravella esta nit:
que una verge n'ha parit,
és-ne romasa poncella.

Gran meravella de Josep:
si bé porta tan gran gep,
bé juga a la escampella.

Gran meravella, verament:
que les neules e el piment
m'han fet jugar la gonella.

Ara, senyors, escoltats,
prec-vos no us adornats,
e dir-vos n'he una fort bella:

botifarres, companyons,
e lletades e ronyons
bé fan cantar la paiella. Ω

(Poema anònim de les darreries del s. XV).

Català i Asturià, vides paraleles

MIQUEL ROURA

Quan un ciutadà de l'Estat espanyol es pregunta quantes llengües es parlen en el seu país, respòn: basc, català, galleg i castellà. Rarament esmentarà també l'occità de la Vall d'Aran, el portuguès dels pobles extrems de San Martín de Trevejo, Eljas, Valverde del Fresno, Olivenza, La Codosera i Valencia de Alcántara, el cherja de Ceuta i Melilla, l'aragonès o l'asturià.

De la mateixa manera, quan un ciutadà de l'Estat francès es pregunta quants *patois* es parlen en el seu país, segurament respondrà: alsacià, bretó, potser també occità, però rarament català. Jo vaig tenir l'ocasió de treballar uns mesos a Avinyó, i la majoria dels meus companys sabien que Catalunya té la seva pròpia llengua però no sabien que en una part del seu Estat també es parla català. Això només ho reconeixien els més erudits i, evidentment, dues noies vingudes de Perpinyà. Naturalment que estan acostumats a sentir parlar de l'equip de rugby de Perpinyà, l'USAP, com *l'équipe catalan*, o *les catalans*, saben que l'autopista que travessa el departament dels Pirineus Orientals s'anomena La Catalana, han tastat en algun restaurant d'Avinyó, Marsella o Montpeller la crema catalana, però per ells es tracta d'una denominació folklòrica que no reflecteix cap fet diferencial català, almenys dins del seu Estat.

A l'Estat espanyol hi ha un cas molt semblant: l'asturià. Tots hem menjat alguna vegada una fabada, tots hem sentit parlar de l'Oviedo com *el equipo asturiano*, però ens és difícil atribuir a Astúries una llengua pròpia. No es fa, doncs, la tasca dels que lluiten per la supervivència de llengües que no existeixen. Com pots introduir a l'escola una llengua que no existeix? Com pots fer un diari en una llengua que no existeix? Com pots pactar amb el govern central sobre una llengua que no existeix?

L'asturià o bable és el nom de la llengua parlada en el territori situat geogràficament entre els dominis lingüístics galleg i castellà. Des dels inicis de la documentació asturiana es coneixen, insertats en els textos redactats en llatí, nombrosos elements gramaticals i lèxics que són testimoni del que ja era un ús habitual a l'època del primitiu romanç asturià. Aquesta llengua es generalitzava també a les terres de l'actual província de Lleó i era parlada, en principi, per gent majoritàriament de procedència astur. La reconquesta dels territoris ocupats pels àrabs va escampar la llengua fins a l'actual Extremadura.

La posterior pèrdua de poder polític del regne de Lleó i la seva entrada a la dependència castellana va portar a la castellanització lingüística de les seves terres, per bé que la llengua asturiana va conservar-se a les muntanyes, cosa que va permetre mantenir una consciència lingüística diferenciada i no van deixar de donar-se manifestacions literàries de certa importància. Aquesta castellanització fou especialment important a partir de la segona meitat del segle XIV, en plena època expansionista dels Trastàmara i amb la presència activa a Astúries de funcionaris castellans.

A finals del segle XIX comencen a aparèixer treballs sobre els lèxics locals d'Astúries. Va ser curiosament un suec, Ake W. Muntche, qui, amb el seu estudi sobre el parlar de Bimeda i Pousada de Rengos, va iniciar la dialectologia a l'Estat espanyol. Un altre estranger, Erik Staaff, amb la publicació del seu *Étude sur l'ancien dialecte léonais d'après des chartres du XIII siècle* qui va obrir la porta a un millor coneixement del domini lingüístic de l'asturià, tasca continuada

pels deixebles de Menéndez Pidal i altres iniciatives sorgides del seu entorn i de la mateixa Astúries.

L'any 1969 va crear-se una organització anomenada Los Amigos del Bable, que donava forma al sentiment lingüístic asturià. La seva activitat es centrava en la convocatòria de concursos literaris i la grabació de cançons tradicionals. D'aquí va sortir la I Assemblea Regional del Bable l'any 1973, al voltant de la qual es van reunir vells estudiosos de l'asturià. L'any 1974 apareix a la revista *Asturias Semanal* una secció anomenada *Conceyu Bable*, convertida després en una associació que va promoure al llarg d'una dècada campanyes de tot tipus encaminades a revifar la llengua asturiana, entre les quals cal destacar l'anomenada *Bable nes Escueles*. L'Estatut d'autonomia, firmat el 31 de desembre de 1981, per fi reconeixia l'existència de l'asturià i garantia la seva protecció. Poc abans s'havia creat l'Acadèmia de la Llengua Asturiana, amb l'objectiu de normativitzar l'idioma, el cultiu literari, l'escolarització i la investigació lingüística.

Trenta anys abans, s'havia donat el primer pas pel reconeixement del català a l'Estat francès: l'anomenada llei Deixonne, la primera mesura favorable al català des de l'any 1659. Era, doncs, la primera llei en la que s'esmentava la llengua catalana des d'aquell any. Els catalans, per fi, existien. Aquesta llei permetia una hora de català setmanal a les escoles públiques, tal com diu el seu article tercer: *Tout instituteur qui en fera la demande pourra être autorisé à consacrer, chaque semaine, une heure d'activités dirigées à l'enseignement de notions élémentaires de lecture et d'écriture du parler local et à l'étude de morceaux choisis de la littérature correspondante*.

A Astúries, tot i les dificultats existents, en el curs 84/85 es va posar en marxa un pla experimental d'escolarització en asturià en sis centres d'EGB, de lliure elecció pels pares, que reunien a 1.351 alumnes. En el curs 87/88, es va introduir l'asturià dins l'ensenyament secundari, en tres centres que agrupaven a 352 alumnes. Deu anys després, eren 202 centres de primària, amb 18.427 alumnes i 12 de secundària, amb 414 alumnes. Davant d'això, van néixer alguns moviments reaccionaris entre els quals cal destacar el grup *Amigos de los Bables*, que pretenia pressionar al govern per eliminar qualsevol reivindicació lingüística; però, tot i que van ralentitzar el ritme, no van poder frenar a uns asturianistes embalats que, l'any 1994, van introduir la llengua a l'Universitat.

Si canviéssim Estatut d'Autonomia per Llei Deixonne, Acadèmia de la Llengua per Grup Rossellonès d'Estudis Catalans o Amigos de los Bables pel prefecte Bonnet, semblaria que estem parlant del mateix. Queda molt per fer per garantir la supervivència d'unes llengües que, pels habitants del mateix país, ni tan sols existeixen. És per això que els catalans hem de solidaritzar-nos amb els esforços dels asturianistes, tot i que algunes dades donen peu a la polèmica: el tracte que les publicacions de l'Acadèmia de la Llengua donen al valencià com a llengua pròpia independent del català, i les acusacions al nacionalisme galleg de voler-se apropiat de la variant de l'asturià que es parla a les zones frontereres, que ens fa pensar en els intents separatistes aragonesos de la franja de Ponent.

I el més important de tot: llengua o dialecte? Una pregunta que, de ben segur, també es fan els catalans del Nord. Jo mateix, a Avinyó, em preguntava si potser català i francès era, al capdavant, el mateix. Ω

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE

El teatre de la revolta a Mallorca i l'antifeixisme (i II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

**El PSOE no va saber
aprofundir en la democràcia.
No va saber (o no fa voler)
regenerar una societat
marcada profundament per
dècades d'opressió dictatorial**

Per si mancava alguna cosa dins aquest trist panorama de després de la batalla, la victòria "socialista" de l'any 1982 (més de deu milions de ciutadans confien en una regeneració, en un acabar, malgrat sigui lentament amb les restes del feixisme a l'Estat) es troben de seguida amb la mentida del "canvi" felipista. La ràpida reconversió del PSOE en el més ferm partidari del bloc imperialista i agressiu de l'OTAN agreuja el desencís d'amplis sectors de la població que, novament, talment com s'havia esdevingut amb les il·lusions de la transició, tornen a veure les seves expectatives de canvi absolutament abandonades per uns dirigents lliurats a la mentida i la falsificació històrica. Després vendria tot el lamentable espectacle de degeneració política que hem viscut d'ençà començaments dels vuitanta: des dels casos Filesa i les orgies de Roldán fins a la guerra bruta, el GAL finançat amb diners públics i els assassinats de presumptes membres d'ETA per part de les forces repressives de l'Estat sota indicació directa de ministres "socialistes" (Barrionuevo) o d'alts càrrecs de l'administració (Vera) que han estat condemnats pels tribunals.

El PSOE no va saber aprofundir en la democràcia. No va saber (o no fa voler) regenerar una societat marcada profundament per dècades d'opressió dictatorial. Des del seu suport als blocs agressius de l'imperialisme (l'OTAN), fins als casos de Filesa o el GAL, hi ha anys i més anys de corrupció de tota mena que l'únic que han fet ha estat consolidar l'etern Estat centralista espanyol, donar

armes polítiques a la reacció perquè aquesta pogués dir a la població: "Vet aquí el canvi que prometé l'esquerra" mostrant a continuació les fotografies de Roldán amb calçotets, envoltat de prostitutes, o els cadàvers torturats, sense ungles, de Lasa i Zabala (Barrionuevo era el ministre de l'Interior i Felipe González manava).

Són els anys en els quals una part important de l'antiga direcció carrillista (PCE) de les Illes (Lila Thomàs, Francesca Bosch, Miquel Rosselló, Josep Valero, les germanes Massanet) fan autocrítica de les claudicacions eurocomunitats en temps de la transició (abandonament de la lluita per la república, l'autodeterminació, la unitat sindical... etc.)

Són moltes les esperances que es van perdre en aquells anys de començaments dels vuitanta. Així i tot, malgrat no militar (amb carnet) com en el passat (el darrer partit on vaig militar va ser el PSM), em fa l'efecte que participo molt més que en temps del franquisme en la lluita antisistema. Record ara mateix la fundació de l'Ateneu Popular "Aurora Picornell" (vegeu diari Última Hora de dia 6-III-1985, pàg. 20). N'he parlat en altres articles de les activitats d'aquest Ateneu, ja que va ser l'organització cultural antiimperialista més important de Mallorca en els anys vuitanta; i per a relatar mínimament les activitats en defensa del nacionalisme i del marxisme portades a terme no ens bastaria un llibre.

Són els anys en els quals una part important de l'antiga direcció carrillista (PCE) de les Illes (Lila Thomàs, Francesca Bosch, Miquel Rosselló, Josep Valero, les

germanes Massanet) fan autocrítica de les claudicacions eurocomunitats en temps de la transició (abandonament de la lluita per la república, l'autodeterminació, la unitat sindical... etc.) i organitzen a les Illes el partit prosoviètic PCPE. Amb na Francesca Bosch (i amb en Carles Manera, Isidre Fortesa, Manel Domènech, etc.) reorganitzam la revista Nostra Paraula, que esdevé, dirigida per Francesca Bosch, una excel·lent eina de lluita política contra les claudicacions del moment (per part del PSOE i del PCE) i en defensa de les idees del marxisme i el leninisme. Alhora, amb en Carles Manera, en Miquel Planes, l'actual consellera de Sanitat del Govern Balear, Aina Salom, en Tomeu Sancho, en Manel Domènech i un decidit grup d'antifeixistes il·lencs organitzam el "Casal d'Amitat Mallorca-Cuba" que porta endavant munió de tasques solidàries amb la Revolució Cubana atacada permanentment per l'imperialisme ianqui, sotmesa a un permanent bloqueig d'ençà l'any 1959.

Amb en Carles Manera i na Francesca Bosch (ens reunim a la seu del PCPE en el carrer de Lluís Martí, al bar de Miquel Planes en el carrer de l'Argentina -el Montecarlo-) anam per barriades i pobles explicant la situació en què es troben els pobles d'Amèrica Llatina en lluita contra l'imperialisme. Són xerrades de solidaritat amb Cuba, Nicaragua, Guatemala, El Salvador; contra la dictadura de Pinochet a Xile; d'organització de les campanyes contra l'OTAN, en favor del FSLN de Nicaragua, del Front Farabundo de El Salvador... Però com hem dit una mica més amunt, les lluites de l'esquerra mallorquina són sistemàticament silenciades o criminalitzades pels grans mitjans d'informació. El que es tracta és d'enlairar qui ha acceptat la monarquia borbònica, la "sagrada unidad de España", els pactes antipopulars amb la patro-

nal, l'entrada al bloc imperialista de l'OTAN... Per a la premsa oficial, els ecologistes, els comunistes de totes les tendències, els socialistes del corrent de Pablo Castellanos, el MCI, els anarquistes, ERC, el nacionalisme conseqüent o, fins i tot, el PSM (l'existència del qual distorsiona la plàcida digestió d'oportunistes i *bons vivants*) són un problema que cal solucionar amb el silenci o la criminalització permanent ("folls radicals", "utòpics que no toquen de peus a terra", xerriquen des de les poltrones institucionals, vinculant l'espina davant la patronal, davant el rei quan ve de vacances al palau de Marivent...). Al mateix temps, munió d'oportunistes sense principis són enlairats a límits inimaginables de "coherència política" i *savoir fer*. Tot això combinat amb els assassinats del GAL, els escàndols de Filesa, les corrupteles de Roldán, la manca d'ètica de tots els vividors del sistema.

És evident que la situació política que comentam em fa iniciar un procés de reflexió que, a part de les obres de teatre que van aconseguint diversos guardons, influeix també en la poesia i la narrativa que vaig publicant aleshores

És evident que la situació política que comentam em fa iniciar un procés de reflexió que, a part de les obres de teatre que van aconseguint diversos guardons, influeix també en la poesia i la narrativa que vaig publicant aleshores. Parl concretament del recull de contes que obtingué el VIII Premi Joanot Martorell -el guardó de més prestigi en el camp de la literatura catalana d'aquells anys- que em va ser atorgat per l'obra Paisatges de sorra; de l'obra Notícies d'enlloc (Premi de les Lletres 1987, concedit per Josep M. Llompart, Pau Faner, Francisco Díaz de Castro i Jaume Adrover) i del

MIQUEL LÓPEZ CRESPI
NOTÍCIES D'ENLLOC

"Notícies d'enlloc": Premi de les Lletres 1987

Premi de Narrativa "Ciutat de València 1988", guardó lliurat per un jurat format per Ferran Torrent, Joaquim Soler i Martín Quirós i Palau. Hauríem de parlar igualment dels poemaris Tatuatges i Foc i fum (aquest darrer guanyaria el premi "Marià Manent 1983" de poesia i seria editat per Oikos-Tau el 1984 en edició prologada per Valerià Pujol). En narrativa juvenil, l'Editorial Laia publicaria, de la mà de l'amic Ignasi Riera, un llibre escrit a conseqüència del naixement de la meua primera filla (na Mònica) i que, amb el títol de Històries per a no anar mai a l'escola, veurà nombroses reedicions i merescut elogiosos comentaris d'Ignasi Riera, Miquel Ferrà Martorell i del poeta i assagista Ferran Lupescu.

Potser fou el crític de la revista El Mirall, Gabriel Seguí, qui comentant l'obra Necrològiques (Premi de Narrativa Ciutat de València 1988) s'adonà més de la influència de tota aquesta sèrie de canvis col·lectius en la meua obra. En situar aquesta obra (escrita, per altra banda, en els mateixos anys en què es redacten Acte únic, Homenatge Rosselló-Pòrcel i Atzacac), el crític deia: "Aquesta obra editada amb molta cura per l'Ajuntament de València,

Roldán

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

SERVEI OFICIAL

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

Carretera Militar, 185 • Les Gadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

**el lleu de tots
mereix un
respecte**

FORA FUMS!

**L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA
VI LLIBRE**

de **M. López Crespi**

Cada quinze dies a **L'ESTEL** (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

EP!!!
**PARES, EDUCA-ME EN
CATALÀ, A MALLORCA HI HA
EL MEU FUTUR**

D'ençà els anys seixanta, el nostre col·laborador Miquel López Crespí ha estat a l'avantguarda del nostre desllurament nacional i social. En aquest article (segon a l'esquerra) encapçalant una manifestació contra l'imperialisme i en defensa de la pau.

forma part d'una trilogia de l'autor sobre els fets més íntims i quotidians de la transició. Una reconstrucció alhora desesperançada, irònica, lúdica, de la generació que tenia vint anys quan morí el dictador. Aquella generació -en definitiva, la nostra- que obrí els ulls

a la realitat amb la mort del Che Guevara, el maig del 68, la colonització turística de la nostra terra -la famosa 'balearització'- i durant el temps del sorgiment clandestí dels primers grups organitzats de la resistència antifranquista dels quals, en Miquel López Crespí,

en formà part molt activa". I, analitzant una mica més aquest profund desencís de molta gent que lluità activament per la República i el socialisme i que ara s'ha vist traïda per tants polítics corruptes i oportunistes (quan no directament assassins, pensau en els del GAL), Gabriel Seguí deia, parlant de Necrològiques: "Les claus per entendre aquesta realitat d'ENLLOC de PERTOT són... el desencís de les grans utopies i de les grans revolucions. Dels compromisos juvenívols només en resten les paraules. La buidor augmenta amb el triomf dels mecanismes de poder i de la burocràcia.

"La cultura ha deixat de ser crítica i recreació de la realitat i s'ha convertit en un 'fet d'amiguismes i capelletes de tota mena'. La creació literària ja no és una eina de lluita, sinó un objecte de consum, un producte de mercat.

"L'home ha quedat arraconat per l'ambició, el poder i la violència.

No té sortida, està acarat amb un absurd vital perquè ha perdut el passat i té clos el futur".

Gabriel Seguí conclouia: "És un llibre dur, càustic, assaonat de malèvola ironia, però també profundament humà: representa la rebel·lia de l'home contra la realitat i el seu destí ja que, en definitiva, és encara un ésser lliure i capaç, a contrallum, de bastir una utopia".

Crec que aquestes paraules de Gabriel Seguí publicades en El Mirall situen molt bé el tipus d'obres (narrativa, poesia, teatre) que escric en els anys vuitanta enmig de la situació política que hem comentat. L'autor, qui signa aquest article, sotmès -com la majoria de la població, com els companys de lluita antifeixista dels anys seixanta i setanta- als durs efectes de la transició vers el no-res que ens enflocaren els

venuts al sistema, "és encara un ésser lliure i capaç, a contrallum, de bastir una utopia". I aquesta utopia és aquest Acte únic que acaba de publicar, en la col·lecció Tèspis, la Universitat de les Illes Balears.

En definitiva, obres com Atzuacac (teatre), Homenatge Rosselló-Pòrcel (teatre), Acte únic (teatre), Foc i fum (poesia), Paisatges de sorra (narrativa), Notícies d'enlloc (narrativa), Tatuatges (poesia), Carrer de Blanquerna (teatre), Necrològiques (narrativa), Històries per a no anar mai a l'escola (narrativa juvenil), són, entre moltes altres, la particular resposta creativa a una nova situació molt allunyada ja d'aquells primers experiments creatius de començaments dels setanta tipus Autòpsia a la matinada (teatre), La guerra just acaba de començar (contes) i A preu fet (narrativa). Ω

EL VEL DE MAIA (30)

Tomb

PERE GRI

L'estada al poder del president Fructuós Llabrés es perllongà durant dotze anys, temps en el que el nou Estat pegà una gran embranzida, en gran part gràcies a l'esperit innovador d'aquest pare de la Pàtria. De totes maneres, els pactes amb el Dimoni també s'acaben qualche dia, per la qual cosa el nostre heroi, aprofitant una oportuna onada conservadora que capgirà la societat, es veié alliberat de tota aquella conxorxa en la que l'havia ficat n'Habatzeleth el segle passat al Coll de Sóller, i també del que havia signat un dia qualsevol amb sa satànica majestat, quan encara no sabia com dimonis el Dimoni se les enginyaria per fer-lo arribar a la presidència de la República.

Ara et podràs dedicar íntegrament a la meditació, amb el Dalai Lama com a guia, li deia na Pompeia a n'En Fructuós. També l'advertia que: Cal que prenguem camins diferents, tu encara et seguiràs dedicant a tasques de representació de la nostra nació, mentre que a jo m'interessa dur una vida senzilla i retirada.

El nostre personatge ho acceptà, perquè era conscient de que si el pacte amb el Dimoni s'acabava hauria de renunciar a moltes coses.

Pots estar tranquil, les bruixes no et deixarem, però a partir d'ara et donarem unes instruccions diferents. Sense trair els teus principis podràs pegar un tomb en la teva vida, el consolava n'Habatzeleth. Puc estar satisfet de la meua experiència com a primer president dels Països Catalans, pensava en Fructuós.

tuós. Primer em vaig convertir en L'artífex de la independència i de la legalització de les drogues, llavors vaig saber conduir la nostra nació cap a un futur en el que hem pogut desenvolupar totes les potencialitats que havien romàs dormides durant els segles de la dominació espanyola. He fet grans viatges i he conegut molts de personatges importants, encara que també qualche dictador i mandatari amb els que discrepava notablement. La meua nova vida estarà basada en la meditació, i puc començar a esbrinar com dur a terme accions més saludables de les que he fet fins ara, però no deixaré l'haixix, ell ha estat la meua salvació i ho seguirà sent.

Mentre tant, els déus, el Dimoni i les bruixes encara controlaven la transició cap a la independència dels Països Catalans i d'Euskal Herria, si bé aquesta es donava per acabada. El projecte de policia màgica a la nostra nació havia funcionat, ja no era necessari que els policies anassin armats, perquè cada ciutadà tenia dins el cap una bruixa i un dimoni que el feien estar a les ordres.

El camí cap a la independència havia estat llarg, com també ho havien estat els dotze anys de romandre en el poder del nostre personatge, que en el moment de retirar-se de la política ja tenia encarregades un munt de conferències, participació en taules rodones, debats, etcètera.

La primera conferència que pronuncià en Fructuós un cop abandonat el poder tractà del tema de la preservació de l'indiot mallorquí, un assumpte en el que s'havia especialitzat després de dedicar-hi mitja vida, però encara no havia obtingut els resultats òptims.

Estimats contertulians, digué, hem de pensar amb els animalets.

Les races autòctones de Balears necessiten ser protegides, especialment l'indiot mallorquí, símbol del meu partit i un projecte en el que hem estat immersos durant les tres primeres legislatures des de la declaració de independència dels Països Catalans en que hem governat nosaltres. Encara veig poques guardes d'indiots, ja que a moltes possessions no en volen perquè diuen que els hi desbaraten el negoci de l'agroturisme. Però jo sempre seré el primer en defensar l'indiot, un animal del qual hem de pensar a consumir-ne sempre per Nadal i en altres èpoques de l'any. No penseu que la meua afecció pel color negre de les plomes de l'indiot sigui un senyal de la meua condició de bruixot, no defens el negre perquè sigui el nostre color... Ω

"El president Francesc Antic felicita Miquel López Crespí

El president de les Illes Balears

Sr. Miquel López Crespí
C/ Antoni Marqués Marqués, 20
07003 Palma

Benvolgut senyor,

He sabut que heu estat guardonat amb el Premi Internacional de Poesia de Teruel, per una antologia poètica de més de quaranta poemes.

Ja us podeu imaginar que em sent molt orgullós que un escriptor de les nostres illes hagi estat mereixedor d'aquest guardó. Us en felicito amb tot l'afecte i us animo a continuar.

Rebeu la meua més cordial enhorabona.

Francesc Antic i Oliver

Palma, 29 de juny de 2000

Carta oberta a n'En Jaume Font i Barceló Batle de sa Pobla

Senyor Director de l'Estel: vos estaré agraït si publicau aquesta nota.

I no has d'escriure tant, a propòsit de les aigües subterrànies de l'aqüífer de sa Marina de Llubí, me deies ja fa temps. Te'n recordes Jaumet?

I ara, perquè escrius tu? Perquè escrius tant, i protestes per les aigües subterrànies que treu des seus pous l'especulador Cerdà de l'empresa A.T.A.S.A. per tal de proveir els xalets i hotels de la Badia i la Ciutat d'Alcúdia, i part de la Badia de Pollença, que ens xucla i fa tornar salada l'aigua dels pous de

la nostra marjal poblana?

O no és el mateix ara que protestes tant, que fa set anys que no deies ni piu. Abans, abans, va dir en Guinyot. Ara, es mal ja està fet. Ara mostres molt d'interès pels pagesos i ens vols rentar la cara amb un pedaç eixut! Vaja,

vaja, Jaume. Tan necessari és ara com ho era fa set anys, que si haguessis actuat en conseqüència, segur que hauries evitat el problema de la salinitat al nostre terme. Ω

Guillem Crespí Pons

RECORDA

Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent

EL PAÍS HO
NECESSITA

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

El Comitè de Solidaritat amb els Presos Polítics (1976)

Hem dit en més d'un dels nostres articles que, a les acaballes de la dictadura, la naixent i quasi inexistent socialdemocràcia (PSOE), l'estalinisme carrillista (PCE) -exceptuant les activitats d'alguns militants del tipus Catalina Moragues etc.-, preocupats pel desenvolupament dels pactes amb el franquisme reciclat, feien tot el possible per a no portar la lluita popular al carrer. La manifestació del 12 de novembre havia estat una imposició de les forces revolucionàries, de la pressió de la base i, en constatar la puixant combativitat del poble, les direccions dels partits abans esmentats acordaren no repetir aquest tipus de demostracions antifeixistes que els fugien de les mans. Per això el desembre de 1976 no volgueren mobilitzar-se en favor de l'amnistia dels presos que romaníem tancats a la presó de Ciutat. Al contrari, en lloc de solidaritzar-se amb els detinguts polítics de MCI, PORE, OEC i independents que hi havia dins la presó, el que maldaven era per oblidar el problema. I, més que res, s'evidenciava un esforç per criminalitzar les nostres organitzacions. Exceptuant el MCI, tant el PORE com OEC criticàvem constantment les maniobres de l'estalinisme per arribar a uns acords amb el feixisme "liberal". Era evident per a qui tengués dos dits de vista que els pactes anaven encaminats a aconseguir quotes de poder dins l'Estat burgès a canvi de frenar les justes

exigències de república, socialisme i autodeterminació dels pobles.

Però aquesta inacció davant la maniobra continuista dels sectors més intel·ligents del règim, no solament es concretava a impedir les manifestacions enmig del carrer contra la dictadura. El simple muntatge d'un recital de cançons per a recollir diners en solidaritat amb els detinguts a Palma ja era considerat un acte de greu "provocació" per aquestes forces estalinistes (PCE). Darrerament (abril de 1998) he enregistrat algunes cintes amb membres del Comitè de Solidaritat amb els Presos Polítics de Palma que confirmen el que estic afirmant. En aquestes cintes, Margarida Chicano Sansó, una de les màximes dirigents del comunisme mallorquí en els darrers anys de la dictadura, cofundadora del GAD (Grup d'Alliberament de la Dona), militant d'OEC i representant dels comunistes de les Illes en el Comitè de Solidaritat, així m'ho confirmava. Igualment es poden trobar proves concretes d'aquest boicot del carrillisme illenc (PCE) i de la quasi inexistent socialdemocràcia, en els diaris de finals de 1976. Just ara hem repassat la col·lecció del diari Última Hora i hi hem trobat la confirmació de totes i cada una de les asseveracions que ens han fet oralment alguns membres del Comitè de Solidaritat. És una forma objectiva de copsar l'odi visceral que una part de la pretesa "oposició anti-

Margarida Chicano (OEC) va ser cofundadora del GAD (Grup per a l'Alliberament de la Dona)

franquista" sentia pels comunistes mallorquins, pels republicans, per les organitzacions que no s'avenien a pactar amb els feixistes l'oblit de la lluita per la República, l'autodeterminació o la federació de comunitats autònomes (en combat per reconstruir la nostra nacionalitat: els Països Catalans). Aquestes organitzacions feren tot el possible -i ho aconseguiren!- perquè no es celebrés un recital de cançons en solidaritat amb els presos polítics de Palma. Juan R. Villaverde deixava constància palpable d'aquesta indiferència de l'Assemblea Democràtica i forces pactistes (especialment PCE i PSOE) en una crònica apareguda a Última Hora el 30 de desembre de 1976 que portava el títol "Fracasado el intento de organizar un festival".

(Miquel López Crespí)

L L I B R E S

Les llengües minoritzades d'Europa

ÀNGELA COTANO,
COL·LECCIÓ "CONTEXTOS", 5,
EDITORIAL 3 I 4,
VALÈNCIA-BARCELONA.

En sociolingüística hi ha parelles conceptuales que han estat molt útils per a clarificar la realitat i el pensament sociolingüístics, en són exemples: normalització/substitució; llengua dominant/llengua dominada; usos formals/usos informals; autoodi/consciència lingüística; lleialtat lingüística/deslleialtat lingüística; utilitat d'ús/necessitat d'ús, etc.

El llibre d'Àngela Cotano -amb un pròleg de Carles Castellanos, parteix de la clarificació que ha produït la diferenciació entre llengua minoritària i llengua minoritzada. El primer concepte faria referència exclusivament a la quantitat de parlants, mentre que el segon té com a punt central la qualitat dels seus usos. La minorització, per tant, afecta a tota llengua que "veu reduïts els seus usos i la presència en els diferents àmbits socials de tal manera que resta impedida la seva normalització". Per tant, algunes llengües minoritzades poden ser majoritàries dins el seu territori, mentre que altres llengües minoritàries com el suec, el danès o l'islandès no poden incloure's, ara per ara, dins el concepte de minorització. I encara més: algunes llengües majoritàries i normalitza-

des en un territori poden ser llengües minoritzades en un altre territori.

L'autora, després de fer una introducció en què clarifica aquesta qüestió, presenta sintèticament diversos casos en què es fa evident l'excepcionalitat d'algunes realitats lingüístiques: la dels dialectes italians, el cas del noruec amb els seus dos estàndards, el moldau o la diglòssia del grec, etc. Seguidament, en un primer bloc, fa una descripció de les llengües romàniques, les llengües cèltiques, les llengües germàniques, les finougriques i les que es parlen al Bàltic.

En altres capítols centra la seva anàlisi en els casos de Bèlgica i Suïssa; aprofundeix en la realitat sociolingüística dels Balcans, estudia el cas de les llengües de l'Europa central, les de l'antiga URSS, les llengües del Caucas i altres llengües com el basc o les llengües dels jueus.

En uns segon bloc temàtic analitza la legislació lingüística a Europa, clarificant conceptes com unilingüisme i plurilingüisme en les seves diverses formes i fa algunes consideracions addicionals sobre qüestions com: llengua i dialecte, percepció lingüística, adquisició o intrusió de la llengua dominant, prestigi lingüístic, discriminació o vincle nació-llengua, etc. Un apartat sobre terminologia i observacions clouen el llibre.

L'opera prima d'Àngela Cotano és un llibre clarificador, didàctic i molt útil perquè fins ara no teníem recollit en un sol volum, un material bàsic sobre la realitat sociolingüística europea vist des de la perspectiva de diversitat i de

les llengües que no han assolit la categoria de llengües nacionals amb tots els ets i uts. Ω

Jordi Solé i Camardons

Valencià en perill d'extinció

Senyor director de l'Estel,
Sóc Eugeni S. Reig, autor i editor del llibre VALENCIÀ EN PERILL D'EXTINCIÓ, que es troba a la venda a les llibreries del País Valencià des de primers de juny de 1999. En el meu llibre he recollit 835 paraules i locucions genuïnament valencianes que cada vegada s'usen menys i que, per consegüent, si no hi posem remei, desapareixeran per complet en un curt espai de temps i la riquesa lèxica de la nostra llengua sofrirà una minva important. He arreglat paraules com ara borrunada, samarroca, garguilot, tendur, arreïssar, batistot, òbila, callòs, butoni, fofar, borum, ravatxol, fardatxo, jassinada, titoràpia, cucala, vergallina, brullo, llambroixada, cùgol, bifoï, mantinada, carracateu o xifarrera i expressions tan nostres com a osades, a rinxo, de rapafuig, traure, esplet, ser cavall de bona barra, fer paper, fer pala, esperar en candeleta, buscar les quartates, posar els ossos de punta, fer fugina, anar a arrapapeus, estar en punxes o ser l'aleta del cor.

El llibre conté:

- Definició de cada paraula o locució, incloent-hi algunes receptes de cuina

ELS NOSTRES

Sa Pobra i Guzmán Rodríguez Fernández

Guzmán Rodríguez Fernández contava, a Can Ripoll o quan es trobaven a casa nostra, en el carrer de la Muntanya número 9, nombroses anècdotes dels camps de treballs forçats a Mallorca, de la vida en el "Batalló de Treballadors". Ara, molt d'anys després, llegint la revista Sa Plaça de sa Pobra (vegeu número 74, de febrer de 1999), hi trob algunes d'aquelles històries recollides per Joan Company. Record especialment la

En Guzmán, el primer de baix per l'esquerra, amb els seus companys.

que es refereix a la pallissa que un alferes de la base del Port de Pollença donà a un grup de presoners republicans. Contestant a la pregunta si el tracte que els donaven, per part dels vencedors, era correcta, deia Guzmán Rodríguez Fernández: "Era un tracte correcte, pensa que els que ens guardaven eren soldats que eren bons al·lots. Tan sols recordo alguna anècdota desagradable com la d'un dia que havia acompanyat a un oficial a la Base del Port de Pollença i allà vaig saber que l'alferes estava pegant amb els corretjams a un grup de treballadors perquè els havia sentit cantar l'himne basc. Ho vaig dir al meu alferes, que era un asturià, i aquest es va enfrontar amb l'alferes del Port i li va recriminar davant tots la seva actitud".

Dels deu als catorze anys, en vaig sentir moltes, d'anècdotes d'aquest tipus. Era impossible que, de petit, m'empassolàs les històries que contava la ràdio o el capellà des de la trona, maldant contra els "dolents", els rojos. Aleshores jo ja sabia que els "rojos", és a dir, el meu pare, l'oncle José, en Guzmán Rodríguez, aquell gran amic de la família, en Pau Canyelles Socies (més conegut per "Pau Comas", i que havia estat regidor a l'Ajuntament del poble), eren en realitat unes bellíssimes persones, la gent més bona que mai havia conegut. Com no havia de ser bon al·lot el pare o l'oncle! Era inimaginable que em passàs pel cap -ni per un moment!- la idea que els republicans havien volgut destruir Espanya, com predicaven -i prediquen encara!- els criats intel·lectuals dels franquistes.

Com explica Guzmán a l'entrevista abans esmentada, la majoria de republicans del "Batalló de Treballadors" (dividits en diferents companyies, unes amb base a la Victòria, altres a Albercutx), treballaren en la construcció del Túnel de Cap des Pinar, en la carretera de sa Talaia. Altres companyies de presoners -les d'Aucanada i la de Son Amoixa, prop de Manacor- també feien carreteres.

En el fons, la història de Guzmán, les peripècies que passà -els diferents llocs d'internament, els camps on treballà forçat a les ordres dels franquistes- eren molt semblants a la del meu pare, Paulino López. L'un -Guzmán- venia del nord de l'Estat -front de Villaviciosa, Xixon, Briàñez, a Astúries-; l'altra, el pare i l'oncle José, procedien dels fronts del País Valencià i l'Aragó: l'avanç vers Saragossa amb les columnes de Durruti i Ortiz, la batalla de Terol, l'Ebre, l'intent desesperat d'impeir la ruptura en dos del front republicà a Vinaròs, Castelló... Guzmán explicava el final de la guerra en el nord i com va ser agafat presoner pels feixistes el 23 d'octubre de 1937 a La Felguera (Astúries). Després, el calvari de tots els presoners republicans: "Vàrem estar tancats un any a La Felguera, després ens dugueren a Rivadeo (Lugo) on hi estiguérem sis mesos, i d'aquí ens dugueren al camp de concentració del Seminari de Corbán a Cantàbria on vam passar-hi un any. D'aquí, ja formant part d'un regiment de treballadors, ens dugueren a treballar a Tresp, a la Pobra de Segur, la Torre de Capdella, Viella i a Cardona on, finalment, em varen llicenciar". L'any 1942 li donaren la llibertat definitivament i instal·lat a sa Pobra, tengué un fill i, com el meu pare i l'oncle, s'integrà en la vida, treballs i costums dels poblers. Ω

(Miquel López Crespí)

de plats típicament valencians i nombroses descripcions d'animals, plantes medicinals, objectes diversos, etc.

- Exemples extrets del valencià viu. Tots ells són frases reals que han sigut pronunciades espontàniament en converses quotidianes i que jo he oït en algun moment, al llarg de la meua vida. S'hi inclouen refranys, dites, versets i cançonetes populars, també extrets de la llengua viva.
- Diversos sinònims usats pels valencians de les paraules i locucions estudiades, així com els que habitualment sol emprar la llengua estàndard i, a més a més, els corresponents equivalents castellans.

El llibre té 720 pàgines i el preu de venda al públic és de 1.950 pessetes

(11,72 euros).

Es troba a la venda a les llibreries del País Valencià. També el podeu demanar al distribuïdor, que us l'enviarà contra-reembossament. La seua adreça és:

DISTRIBUCIONES
MORCILLO, S. L.
Carretera de Benetússer, 62 -
Polígon de Mina
46200 - PAIPORTA
Telèfon: 963 - 97 - 44 - 74
Fax: 963 - 97 - 52 - 73
Adreça electrònica:
<EUGENIOS@TELELINE.ES>
<EUGENI.S.REIG@TELELINE.ES>

Moltes gràcies per la vostra atenció.

Salutacions corals, Eugeni S. Reig Ω

L A N O S T R A C U I N A

D O L Ç A

Greixonera dolça

Púding mallorquí

(herència anglesa, segurament)

Ingredients:

Sis ous, 1 l. de llet, 100 gr. d'ensaïmades seques (o de pa de pessic), 250 gr. de sucre, llard, un tros de tronquet de canyella i la pell ratllada d'una llimona.

Preparació:

Es trosseja l'ensaïmada i es remulla amb la llet. Es baten bé els ous i es barregen amb les ensaïmades, la llet, el sucre, la canyella i la pell de llimona. S'aboca en una cassola enllardada i s'enforna a 120°C. Quan punxant-ho amb una broqueta, surt neta, ja és cuïta.

S A L A D A

Cocarrois

Ingredients:

Per a la pasta: una tassa d'oli i una d'aigua, una mica de llevat de forner (com una nou) i farina fluïxa. Per al farcit: bledes (sense els tronxos), una mica de ceba i, si es vol, una mica de col-i-flor; panses, oli, sal i pebre vermell.

Preparació:

Es trinxa la verdura i es deixa marinar en sal, tota la nit. Es barregen els ingredients de la pasta, menys la farina, fins que la mescla sigui homogènia. Llavors, s'hi afegeix la farina que demani, fins que es comenci a desenganxar la pasta dels dits. Es fan discs de pasta, ben primos. Sobre una meitat del cercle es posa la verdura, ben espremuda, i unes quantes panses, tot ben amanit amb oli i pebre vermell. Es tapa, doblegant pel damunt l'altra meitat del cercle i es tanca, pessigant. Es dobleguen les puntes, per donar-li forma de creixent, i s'enfornen.

Panades de Pasqua

LA PASTA

Ingredients:

100 gr. de llard, dos gots petits d'aigua tèbia, dos d'oli, un rovell d'ou, un tros de llevat de forner (com una nou) i 500 gr. (aproximadament) de farina fluïxa. La fórmula tradicional era amb 200 gr. de llard, una tassa d'oli, una tassa d'aigua, un rovell d'ou i farina, però embafa més.

Preparació:

Es fa escalfar l'aigua, així s'estovarà el llard. Es posa en un plat gros i s'hi barregen l'oli, el rovell d'ou i el llevat. Es remena bé i s'hi va afegint farina fins que la pasta ja no s'agafi als dits. Es deixa reposar una estona. Es formen unes cassoles d'uns 15 cm. de diàmetre, amb les parets ben primes. Si no s'aguanten, es torna a pastar afegint-hi una mica de farina. També cal formar uns discs de pasta per tapar cada cassola.

EL FARCIMENT

Es poden farcir de diverses maneres:

- Amb cam; magre de porc o carn de xai, tallada a daus petits i marinada durant la nit amb sal i pebre negre. A cada panada s'hi posa, a més, uns quants daus de cansalada i una ditada de sobrassada.
- Amb pèsols crus i un pensament de ceba (poquíssima) picada, també marinat, tot, durant la nit amb oli, sal i pebre negre. Uns quants daus de cansalada i una ditada de sobrassada, també.
- Amb pèsols i tonyina en conserva, amb pèsols i carn, o viceversa, segons les proporcions.

Es posa el farciment i es tapa cada panada amb un disc de pasta. Es tanca amb pessics cargolats a tota la vora. Cal fer una punxada o dues a la tapa per a què desvaporin. Si se'n fan amb més d'una classe de farcit, es marquen amb un retalló de pasta de forma diferent per a cada farciment, damunt la tapa, per poder conèixer-les.

Coques salades mallorquines

LA PASTA

Ingredients:

Un got d'aigua tèbia, tres quarts de got d'oli, un tros de llevat de forner (com una nou), un rovell d'ou i farina fluïxa. També s'hi pot posar una cullerada de llard.

Preparació:

Es fa un pou amb una mica de farina i s'hi posen els altres ingredients. Es treballa molt poc, el mínim per a que lligui i afegint-hi la farina imprescindible per a què la pasta ja no s'agafi als dits. S'estén sobre una llauna, fregada amb oli, deixant-la tan prima com es pugui. No es deixa llevar, es guarneix de seguida i s'enforna a 180°C.

ELS GUARNIMENTS

1) Coca de trempó

Ingredients:

Ceba, pebrot verd i tendre, tomàquet, sal, oli i pebre. S'hi pot afegir alguna tàpera, miques d'anxova, etc., al gust. Es pot menjar acompanyada de raïm.

Preparació:

Es deixa marinar tota la nit, amb sal, la ceba, trencada a trossets. Quan ha deixat anat tota l'aigua, s'esprem fins que quedi ben escorreguda. Si ha quedat massa salada, s'esbandeix i es torna a espremer. Es trinxa el pebrot verd i una mica, no gaire, de tomàquet pelat. Es barreja tot i s'amaneix amb oli i pebre negre. S'escampa per sobre la pasta i s'enforna.

2) Coca amb pebres

Ingredients:

Pebrot escalivat, all, julivert, oli i sal. Si es vol, uns daus de pemil.

Preparació:

Es guarneix la pasta amb tires primes de pebrot escalivat i s'hi tira al damunt all picat i julivert, bastant, també picat. S'hi posa el pemil i s'amaneix amb sal i oli. S'enforna.

3) Coca amb verdura

Ingredients:

Bledes, ceballots o ceba, all, julivert, pebre negre, pebre vermell, oli i sal.

Preparació:

Es posen a marinar les bledes trinxades i sense tronxos, junt amb un menat de ceballots o una ceba, també trinxat, amb sal, tota la nit. S'espremen bé fins que quedin escorregudes i si queden massa salades, s'esbandeixen i es tornen a espremer. S'escampen sobre la coca i s'hi posa l'all picat i el julivert, bastant, també picat. S'amaneix amb oli, sal, pebre negre i pebre vermell i s'enforna.

4) Coca de peix

És la mateixa coca amb verdura, afegint-hi peix. Si es vol fer amb arengada, després d'escampar la verdura, es guarneix amb trossos d'arengada; també es pot fer amb mussola o amb gatina. Llavors, cal marinar prèviament el peix amb oli i sal, durant una estona.

També es pot fer amb peixó (alevins de peix i de gamba) o amb peix petit (sonsos, burrets, etc.); en aquest cas, cal vigilar amb les espines.

5) Espinagrada

Ingredients:

Les mateixes verdures de la coca amb verdura i, a més, espinacs i bitxo. De tall, s'hi pot posar anguila o llom.

Preparació:

Es marinen les verdures i s'escorren com per a la coca de verdura. L'anguila o el llom, tallats a trossos, s'amaneixen com per a la coca de peix.

Es posa la verdura i el tall sobre el centre de la pasta i es plega, com qui fa un paquet.

També es poden fer dues parts iguals de la pasta, una a sota i l'altra a sobre de la farsa i tancar-ho pessigant les vores. Si se'n fan de les dues menes, o de més picants i de menys, cal marcar-les amb un retalló de pasta, per conèixer-les. S'enfornen.

Coca de recapte (cóc ràpid)

Ingredients:

400 gr. de pasta de pa, 60 gr. de llard, pebrot i albergínia escalivats, botifarra crua, arengada, oli, sal i pebre negre.

Preparació:

Es barreja el llard amb la pasta i es deixa pujar, fregada amb unes gotes d'oli, sobre el marbre, també oliat lleugerament, durant unes hores. Quan ha pujat bé, es funy, de manera que la part més perifèrica de la massa es barregi amb la part més interna i el ferment quedi ben distribuït. Llavors s'estén sobre una llauna oliada i es deixa reposar mitja hora.

Després, es decora amb línies de pebrot i d'albergínia, fets a tires i ben escorreguts, alternant-les i deixant dos o tres dits de separació entre elles, per a què la pasta no quedi massa mullada. S'hi posa l'arengada, sense tripa, i la botifarra, a trossos, de manera que vagi bé de repartir, quan es talli la coca.

S'enforna a 220°C, a baix de tot, per a que posi sola.

Coca d'espínacs

Recepta de la Sra. Eliana Thibaud, inspirada en el manuscrit del Sent Soví (el manuscrit culinari més antic de la llengua catalana, de principis del XIV).

Ingredients:

Per a la pasta, 300 gr. de farina, 150 de mantega o llard, 1 ou batut, el suc de mitja llimona, un polset de sal i la pell ratllada d'una llimona. Per al guarniment, 2 kg. d'espínacs crus, trinxats i sense cues, 4 cullerades soperes d'oli d'oliva, 20 cl. de flor de llet, 4 grans d'all xafats, 3 brotets picats de julivert, 1 bri engrunat de farigola seca, 300 gr. de ventresca fresca de porc, 2 ous durs, 40 gr. de pinyons, sal, pebre, nou moscada, 80 gr. de formatge de vaca o d'ovella, ratllat, i un altre ou batut, per daurar.

Preparació:

Per fer la pasta, es fa un pou amb la farina, barrejada amb la pell de llimona. S'hi barreja el greix, esmicolat i tou, i es treballa de pressa, fins a obtenir una textura granulada. Es torna a fer un pou i s'hi posa la sal, el suc de llimona i un ou batut. Es va incorporant el sòlid als líquids, a base de fer-los voltar tocant les vores del pou, i se'n fa una bola. Es treballa una estona, xafant-la i tornant-la a fer mitja dotzena de vegades. Cal que quedi ferma i que no s'enganxi als dits, però tova. Es deixa reposar uns 20 minuts, tapada amb un drap de cotó, en un lloc fresc, però fora de la nevera. Després s'estira amb el corró i es deixa sobre la taula.

Per fer el guarniment, es salta la ventresca en una paella amb oli i, quan comença a agafar color, s'hi posen els espínacs trinxats. Es deixen coure cinc minuts i es treu la paella del foc.

Llavors s'hi barregen la sal, el pebre, la nou moscada, els pinyons, la flor de llet, el formatge, els ous durs trinxats, la farigola, l'all i el julivert. Es talla la pasta pel mig, més o menys, i es posa en un motlle rectangular, després s'hi aboca el guarniment i es tapa amb l'altra part de la pasta. Es pincen les vores i se li fan uns talls al damunt amb la punta del ganivet. Se li fan unes quantes punxades amb una forquilla, per a què desvaporin i es pinta amb l'altre ou batut. S'enforna a uns 180°C i es deixa coure (entre 20 i 30 minuts).

Cerquen sa conveniència

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

TEL. 971 665 336

Mallorca és similar,
En aquella bona vaca,
Que tan grassa se trobava,
De s'herba, s'alimentà.
En sa vida molt lluità,
Per poder-se mantenir,
Un sol vaquer va tenir,
Que d'ella se va cuidar.

Un dia va canviar,
Dins Mallorca s'estructura,
D'aquella vaca lletuda,
De majorals augmentà.
Anaven a carregar,
Llet en grossa demasia,
Un abús gros se faria,
Fins que la van eixugar.

Aquest trist final tengué,
Lo que tant rendiment dava,
És sementer no es sembrava
Sa vaca, se morigué.
Molt de majoral vengué,
Pel gros assumpte arreglar,
A lo que varen anar,
Esbucar aquell claper.

Partit i contra partit,
Un perd i s'altre no guanya,
S'ha congriat sa buranya,
Amb so verí maleït.
No en traurà cap profit,

D'això sa nostra Mallorca,
Mos tancarà en fort sa porta,
El qui comanda a Madrid.

Ara mos han donat llum,
Amb una nova estructura,
Sa dona molt amunt puja,
Com sa flamada i es fum.
Això no mos ve de lluny,
S'home sempre dominà,
I moltes coses creà,
Això va ser sa costum.

Que és que pot demostrar,
Sa dona dins és progrés?
Tot el seu bon interès,
Crear fills pel món poblar.
S'home sempre es demostrà,
Dins tot ordre general,
Va ser ell es gran puntal,
Per fer el món caminar.

Al món de la medicina,
Cap dona assenyalariau,
Un home va ser s'hereu,
Inventà penicilina.
D'aquest procés se deriva,
De molts de fàrmacs crear,
Sa malaltia curar,
A sa gent que molt patia.

Als motors de explosió,

Cap dona intervingué,
S'home va ser qui dugué,
Sa seva gran creació.
Va fer obra de valor,
En bé de s'humanitat,
El benestar ha donat,
A molta població.

Dins el camp d'astronomia,
Va explorar s'univers,
A dins aquest camp immens,
Cap dona s'hi trobaria.
S'home s'hi dedicaria,
Creant molt grossos coets,
A Mart hi anaren drets,
Per saber lo que hi havia.

Sa Lluna ells exploraren,
Russos i americans,
Varen ser obres molt grans,
I cap dona ells empraren.
Hi anaren i tornaren,
Amb tota facilitat,
Un senyal allà deixat,
Per recordança hi deixaren.

A dins el món hi ha hagut,
Sempre sa guerra constant,
Els homes sempre emprant,
Per avall i per amunt.
No s'ha arribat en es punt,
D'haver d'emprar sa dona,
Per du una casa és bona,
I dona qualche disgust.

A dins el món de l'esport,
Que avui s'ha posat de moda,
El futbol que amunt vola,
S'home dona molt conhort.
Sa dona és un ser mort,
Que cap ombra no farà,
Hi anirà a guaitar,
Asseguda amb tot confort.

Un temps hi hagué ideal,
Els homes molt se lluitaven,
Millorança anunciaven,
Defensant el seu jornal.
Eren homes molt cabals,
Amb un esperit molt sa,
Defensant el seu germà,
I los demés personals.

Els governants han dat volta,
A sa costum que hi hagué,
Per omplir es gambaner,
S'han inclinats a sa dona.
Diuen -es sa rama bona,
Per guanyar se eleccions-
A dins es càrrecs majors,
Les brilla se bona hora.

De sexe dèbil contaren,
A dins es temps en darrer,
Sa dona se la tingué,
El moment que ho trobaven.
En aquell temps no esperaven,
Que tot sortís al revés,
Al Senat i al Congrés,
Dues dones comandaven. Ω

El sen Pirris

Pirris, Pirris bou bou, bou bou
Pirris bou bou

El sen Pirris té un bou
I el fa jeure a sa serena
i n'hi dóna per s'esquena
tant si vol com si no vol.

Pirris, Pirris bou, bou bou, bou
Pirris, Pirris bou, bou

El sen Pirris té un bou
i el fa jeure dins s'armari
i li fa passar el rosari
tant si vol com si no vol.

Pirris, Pirris bou, bou bou bou
Pirris, Pirris bou, bou.

Pirris, Pirris treu foc, treu foc
Pirris treu foc

El sen Pirris pegà gisco
no vull que el vos endugueu
se pensava ser s'hereu

des béns del tio Francisco.

Pirris, Pirris bou bou, bou bou
Pirris bou, bou..

En tenir sa bicicleta
tot lo dia qualcaré
i a Sa Torre me'n nire
en menos de mitja horeta.

Pirris, Pirris bou bou, bou bou
Pirris bou bou.

El sen Pirris té un bou
i el fa jeure a sa serena
i li dona per s'esquena
tan si vol com si no vol

Pirris, Pirris treu foc
Pirris treu foc

(Popular) .
Lletra i Música
Biel Majoral .Ω

L'Arxiu històric del catalans no el retornen els castellans

JAUME ALFONSO I BARCELÓ DE BARCELONA

*El pecat de robatori no se perdona
Si no és retorna lo robat.
(de la Doctrina Cristiana)*

En esdevenir Catalunya "alliberada"
Pels feixistes "espanyolitzadors",
Nostres Arxius i d'altres Tresors,
A Salamanca ho portà la "llopada".

Fruit d'aquella militar victòria,
L'Arxiu robat, com incautament,
Esdevingué batejat miserablement,
Creient així canviar al Història.

Nostre i Català Arxiu Documental,
Fins a Salamanca fou transportat,
Doncs allí hi tenien Universitat,
I guardar-ne un Arxiu era natural,
Això és una excusa principal,
Perquè el Fons no sia retornat.

Quan un robatori no és retornat,
I creu ésser-ne legítim propietari,
Qui només és, simple dipositori,
És que amb el lladre ha pactat.

Molt ètics no es poden considerar,
Molts d'aquests salmantins entestats,
En mantenir tot temps segrestats,
Aquests Arxius que ens varen robar.

No hi ha raons per a justificar,
La possessió d'allò que no és seu,
de no ser que obeeixin la veu,
d'aquell que els ho va lliurar,
creient que per no retornar,
estant fent-li gran favor a Déu.

Reflexió
Si del producte d'un robatori,
Algú creu ser-ne propietari,
No seria gens extraordinari
Merèixer tracte condemnatòri. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 4.000 PTS (24,04 euróns)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**